

talaia

agrupació excursionista
VILANOVA I LA GELTRÚ

A.E. TALAI
BIBLIOTEC
ARXIU

ABRIL - MAIG - JUNY 96
REVISTA D'EXCURSIONISME

TECNICS

AIGUA

LLUM

GAS

CALEFACCIÓ

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

Picapedrers, 3 - Tel. 814 32 46
VILANOVA I LA GELTRÚ

MECN-I

INFORMÀTICA, OFIMÀTICA
I MECANOGRÀFIA

CASH & CARRY

GRUP DATA LOGIC

CONCESIONARI OFICIAL

EPSON **COMPAQ** TOSHIBA

C/. de l'Aigua, 14
Telèfon 814 12 96

08800 Vilanova i la Geltrú

LA BOTIGA DEL LLEURE, VIATGES I AVENTURES

Boulevard Roxy
c/ Col·legi, 29-31
Vilanova i la Geltrú
Tel. 814 43 64

- TROBAREU TOT TIPUS DE MATERIAL PER A: ORIENTACIÓ, SALVAMENT, SUPERVIVÈNCIA, COMPLEMENTS, CÀMPING, ROBA D'AVENTURA I MUNTANYA, TREKING, ESCALADA, ESPELEOLOGIA I MOLTES COSES MÉS...
- T'ORGANITZEM LA TEVA AVENTURA A LLAVORSÍ, SUPER ESPOT I PORT AINÈ.

DELEGACIÓ A VILANOVA DE RAFTING.
PREUS ESPECIALS PER A GRUPS.

- Descens de barrancs
- Rafting
- Hidrospeed
- Ponting
- Hípica
- Quads de muntanya
- Bus bob,...

Productes Naturals
Anna S.L.

VENDA A
L'ENGRÒS I
AL DETALL

- Cosmètica natural
- Crioteràpia
- Termoteràpia
- Aromateràpia
- Olis essencials
- Olis de massatge i bany
- Olis vegetals d'ús cosmètic
- Higiene del cos
- Colònies i perfums
- Destil·lats
- Regals artesanals

*Totes les nostres línies estan
destinades tant al professio-
nal com a l'usuari*

Es munten cistelletes al seu gust
• Pressupost sense compromís

c/. Jardí, 114 (darrera de l'Institut) - Tel. i Fax 815 29 78
08800 Vilanova i la Geltrú

Bobinatges i Reparacions Motors Elèctrics

S.L.

- Reparació de bombes elevació d'aigua
- Reparació de maquinària electro-portàtil (taladres, esmoladors, martells...)
- Venda de recanvis i accessoris
- Servei oficial Black & Decker
- Servei oficial Makita

c/ Aigua, 4 - Tel. 893 00 11 - VILANOVA I LA GELTRÚ

VIDRES VILANOVA
four

CRISTALLS I VIDRES PLANS
DE TOTA CLASSE
PUSTERIA D'ALUMINI

EXPOSICIÓ
FARE D'ARL 25
TEL. 893 97 07

mampares

bany i dutxa

VENTIKLAR®

2S Cesana spa

MABELUX

d uehban®

ORIGINAL DUSCHOLUX®

c/. **CAPUTXINS, 36**
VILANOVA I LA GELTRÚ

**ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRAFICS REVELATS EN 1 H.**

BOUTIQUE

Vogue

- Vestits de núvia i de primera comunió
- Festa
- Mantons de Manila
- Moda jove
- Roba de casa

C. Caputxins, 13-15
Vilanova i la Geltrú

Carrer Comerç, 4
Tel. 893 12 57
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

ABRIL-MAIG-JUNY 96

EDITORS

Agrupació Excursionista Talaia

PRESIDENT

Salvador Butí i Papiol

SECRETARI

Lluís Forgas i Serra

REDACCIÓ

Secció de Cultura

DIRECCIÓ

Josep Blanes

EDICIÓ

Blanca Forgas

MAQUETA

Josep Blanes

PUBLICITAT

Víctor Castro

Foto portada

Una bona colla davant la Torre de Roca-salva
(o de Sant Climent)
(29a Sortida del Cicle "Coneguem Catalunya")
Foto: Jesús Santacana

COL-LABORADORS

Vicenç Carbonell

Toni Sagarra

Salvador Butí

M. Carme Barceló

Joan Sivil

Antoni Ordovàs

Josep M. Also

IMPRESSIÓ

Gràfiques Llopert

Sant Antoni, 63

Sant Sadurní d'Noya

Tel. 891 03 12

DIPÒSIT LEGAL

B-24.619-90

PREU DE VENDA

500 PTA

Els articles publicats en aquesta revista sempre expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni de la Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

En cooperació amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

SUMARI - p. 252

5 EDITORIAL

Equip de Redacció

6 CINGLES DE SANT ROC

29a Sortida del Cicle «Coneguem Catalunya»

Miquel Bernadó

9 JA TENIM ELS PALETES A LA CASA COLOMA

Josep Blanes

13 PARC NACIONAL DEL TRIGLAV

TRIGLAVSKI NARODNI PARK (Eslovènia)

Joan Raventós

21 CAMPAMENT DE PRIMAVERA GET-GEAM

Joan Castell

23 ANTINES, ALTINES I ANQUINES

Vicenç Carbonell

25 BIG-WELL EN EL MONTSEC

Angel Vedo

30 CRÒNICA DEL COTARRO TALAIENC

Equip de Redacció

34 Abadies occitanes (18)

SILVANES

Salvador Butí

36 PUIG PEDROS

Darrer cim de la trilogia ceretana

Josep Blanes

39 Carta oberta

A UN AMIC

M. Carme Barceló

41 El «hobby» d'aquesta primavera (24)

LA RAMBLA DE VILANOVA - I

Joan L. Sivil

44 UNA PUJADA AL MONTEIXO

Salvador Butí

46 APUNTS D'UN CURSET D'ESCALADA

Robert Masana Garcia

47 MUNTANYES I ESTELS

Antoni Ordovàs

49 ALGUNES PLANTES TÒXIQUES PROPERES

M. Carme Barceló

50 GR-1: Del Montsec al Golf de Roses

COLL DEL BOIX - ODEN

Agustí Poch

53 GR-1: Del Montsec al Golf de Roses

PORT DE COMTE - ODEN

Blanca Forgas

56 NOTICIARI

Equip de Redacció

editorial

Estem en una època de crisi?

La societat que ens envolta, és suficientment solidària?

Fem coses pensant amb el benefici de la societat i no únicament amb el nostre?

Som ecologistes perquè queda bé o som realment conscients del problema i actuem en conseqüència?

Ens interessa més el progrés econòmic que el progrés social i humà?

Mesurem la importància de les persones segons el que tenen?

És important tota persona que surt per la TV?

Creiem que cada cop s'ha de vendre més i que cal que els països del tercer món prosperin per poder-los vendre allò que nosaltres fabriquem?

Ens hem d'oblidar de tot el que passa en un estat si és un client important?

Podem —per motius de mercat— deixar de tenir personalitat?

Ens estimem el nostre país perquè és més ric o perquè és el nostre?

I si fos més pobre, ens l'estimaríem?

Tenim més feina que els altres?

Tenim més feina que els que dediquen part del seu temps als altres?

Som realment solidaris, tolerants, respectuosos?

Exigim cap a nosaltres solidaritat, tolerància i respecte?

Podríem fer-nos encara moltes preguntes, cada qual tindrà la seva resposta. No cal fer-la pública, millor contestar-se-la a si mateix.

I encara alguna altra. Dedicuem prou temps a la Talaia? Podríem aportar-hi alguna cosa nova?

Estem realment en una època de crisi?

*Cicle
d'Excursions
'Coneguem
Catalunya'*

29a Sortida del Cicle «Coneguem Catalunya» **CINGLES DE SANT ROC**

Què en sabíeu dels CINGLES DE SANT ROC abans del cinc de maig d'enguany? Probablement res, ... o potser molt poca cosa. Doncs bé, els que vàreu tenir la feliç idea d'apuntar-vos a la 29a edició del cicle «Coneguem Catalunya» haureu de reconèixer que els seus esforços i constants (ja portem 29 sortides!) organitzadors l'han tornat a encertar de ple: encara es poden trobar a la nostra geografia indrets tan interessants com poc coneguts.

La part «xiruquera» de la nodrida expedició talaiera va començar a fer anar les cames a partir de la gran plaça porxada del «selvàtic» poble d'Amer, mentre que la secció «inserso» es disposava a gaudir de les bel·leses de la ciutat que va contemplar els familiars secrets del no menys bell i desitjat Narcís.

En els primers moments de la ruta, a l'alçada de la riera d'Amer, vàrem competir per

ocupar una polsosa pista amb un nombre inusualment elevat dels ja gairebé inevitables 4x4 (és a dir, clònics dels clàssics «gips») que anaven/venien a/de ves a saber on.

Qui va ser el valent que es va resistir a fer-se una foto amb el fons de la Torre de Sant Climent i, encara més al fons, el Puiggalí? Que aixequi el dit!

I no només aquesta foto ha passat repetidament pels

Els caminaires seguint el camí cap a la Torre de Sant Climent. Al fons, els cingles de Sant Roc. Foto: B. Forgas

Tota la colla fent-se retratar davant l'ermita de Sant Roc. Foto: Toni Sagana

Guaitant la panoràmica des del parais estimball de la "roca blanca". Foto: Jordi Martí

líquids reveladors del Pujades, «Fotoprix», etc. sinó també les excel.lents visions dels cingles del Far i dels més propers i modestos cingles de Sant Roc.

Un cop assolit l'altiplà dels cingles i des de l'ermita de la Mare de Déu de Puig d'Elena, vista i esperit (ep! dels voluntaris que hi varen pujar) s'expandien fins perdre's a l'horitzó: la vall de Llémèna, més cingles (els de Rocafesa, aquests), Rocacorba, Fines-tres... És a dir, una Catalunya a retenir en la memòria, ben diferent d'aquella de «continuum urbà» i «com-més-autopistes-millor» que uns pocs ens estan imposant.

Sempre caminant per damunt del Pla de Sant Roc, vàrem fer cap a l'ermita de Sant Roc, just al «llavi» del cingle, indret tri-comarcal (Garrotxa, Selva i Gironès) i punt d'observació de la ciutat de Girona. Al voltant de l'ermita els cingles eren realment contundents! I calia encara descendir a la Vall de Llémèna!

L'excel.lent dinar al restaurant «El Cabrit» de Sant Esteve de Llémèna (aparentment freqüentat pel Molt Honorable, especialitat: cuixa de cabrit, camarers amb barretina) ens va fer oblidar tant la vertiginosa baixada com la secreta enveja que ens provocava la descansada, polida i endiumenjada «secció turística» procedent de Girona.

Una (nova) jornada a evocar!

Miquel Bernadó

Davant la torre de Rocasalva (o de Sant Climent). Foto: Toni Sagana

Ermita de la Mare de Déu del Puig d'Elena. Foto: B. Forgas

Per pair el dinar, a la tarda una altra ermita: Sant Joan del Pla. Foto: Jordi Martí

JA TENIM ELS PALETES A LA CASA COLOMA

Al nostre local social han començat les obres de restauració i consolidació

La veritat és que quan més va més ens adonem de com és d'antic aquest local nostre. I és evident que a causa de la seva antiguitat i a la manca de manteniment, l'envelliment ha produït estralls importants a tot l'edifici. Cal comptar que l'edifici de Casa Coloma és situat en l'angle sud-est en la cruïlla dels carrers de Comerç i de Sant Pere, on figura la data de l'any 1774, i va ésser una de les primeres cases que es van construir fora muralles, just davant el portal que tancava el que avui és carrer Sant Pere. El seu propietari fou el Sr. Ba-

llester, dit «Coloma», i el seu escut heràldic encara el podreu entreveure -per pocs dies- en els esgrafiats que resten a la façana oest, on amb prou feina es pot intuir un home amb un arc o ballesta, d'on deriva el seu cognom. Però com que no sóc versat en història vilanovina, caldria emplaçar el nostre amic soci i gran col·laborador Vicenç Carbonell perquè en properes edicions ens expliqués els detalls històrics de la casa Coloma i dels seus encontorns que naixien fora del clos de la vella Vilanova.

Amb tot, la data de 1774, que figura en un estilitzat dragó de ferro forjat situat a la cantonada de l'edifici -igual que a les altres tres cantonades-, deu ser la de l'any en què es van fer les reformes a la façana i quan es van construir els balcons de ferro forjat a la planta primera i els esgrafiats -ara malmesos- de les façanes, per la qual cosa se suposa que alguna de les parets existents és anterior a aquesta data. Per les seves característiques aquest edifici fou inclòs en el Pla Especial i Catàleg del Patrimoni Històrico-artístic i Natural de

Ja han començat les obres i tenim les bascules posades al c. Sant Pere.
Foto: B. R. Farriol

Alguns esgrafiats amb columnes toscanes i garlandes de la façana oest.
Foto: R. Farriol

Relleu d'un rossetó floral de la façana del local. Foto: B. R. Farriol

Un altre exemple de figura a l'esgrafiat de la façana oest. Foto: B. R. Farriol

Vilanova i la Geltrú, essent considerat una obra important en el context de l'arquitectura vilanovina del segle XVIII.

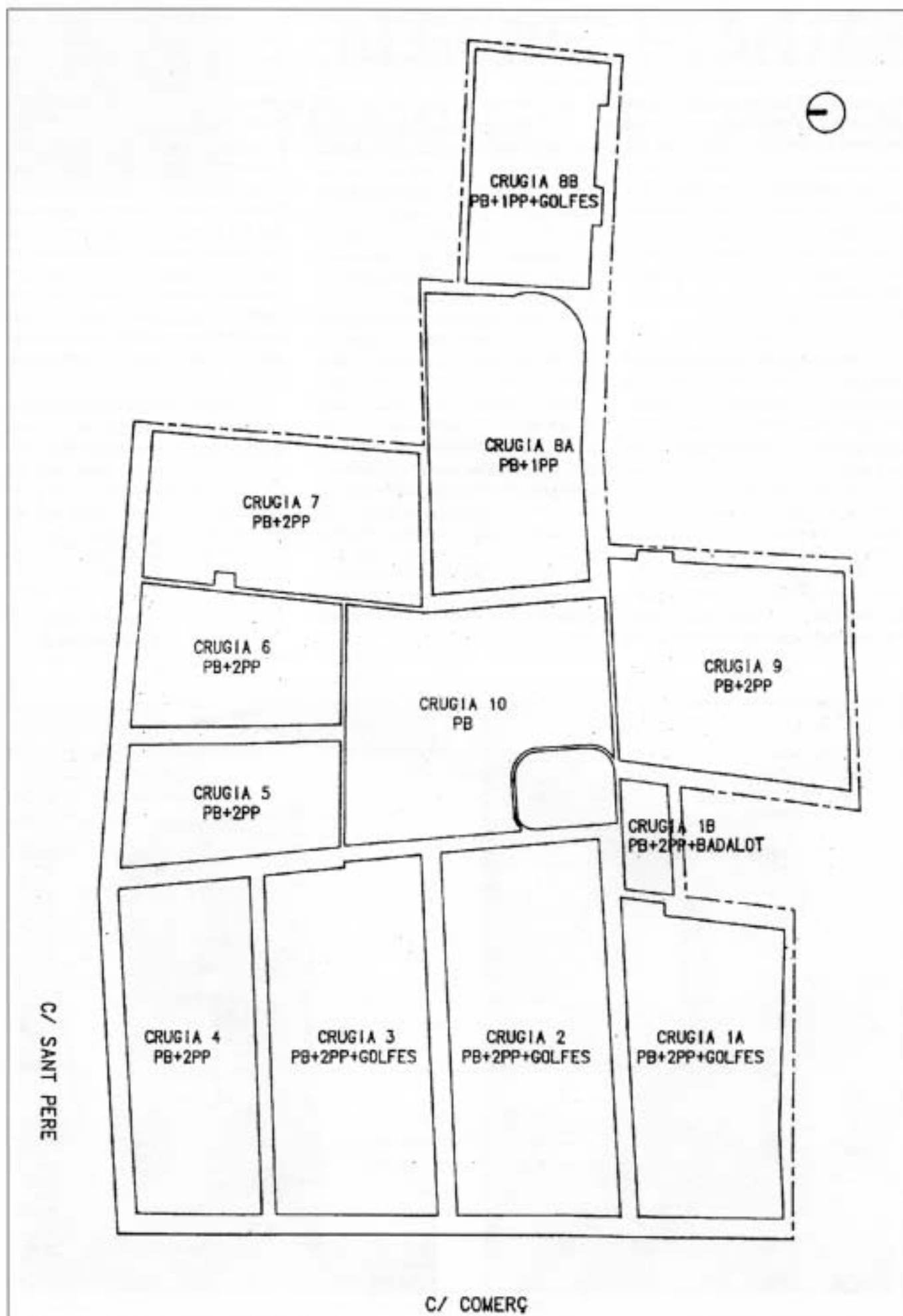
Malgrat el mal estat en què es troben les façanes, es pot entreveure que tant la construcció com la decoració seguien les pautes del neoclassicisme i conserven els vestigis que caracteritzaven aquest estil. Hi podem veure garlandes, columnes toscanes, medallons florals, fins i tot figures de cos sencer; de tot això i a causa de l'actual reparació, s'ha realitzat un treball de fotografia i de dibuix per quan es puguin reproduir, ja que les circumstàncies econòmiques actuals no ens ho permeten. De l'interior només destacarem les característiques històriques o ornamentals de la nostra sala de juntes, amb cel-ras tèxtil profusament decorat amb personatges que no tenien res a veure amb la història local ni familiar del propietari, sinó de figures llegides als pocs llibres que corrien per aquells temps. De tot l'interior, la peça que sembla tenir més importància és la capella, del segle XVIII i sota l'advocació de la Resurrecció de Jesús, de

volta rebaixada amb casetons i absis semicircular cobert amb un quart d'esfera i que actualment presenta perill d'esfondrament, amb esquerdes considerables i amb esvorancs produïts per la caiguda de totxos i enguixat. Algunes de les portes que uneixen les sales principals també presenten símptomes d'aquella passada esplendor de la mansió, amb grans motllures daurades i altres motius ornamentals. Segurament molts socis que veniu a diari potser no haureu parat esment en tots aquests detalls, que si bé representen un patrimoni històric considerable, el fet d'ésser inclòs en el Catàleg Històric-artístic ens condiciona totalment i ens obliga a la seva conservació, tot i que algun sector es pugui considerar com una veritable ruïna.

Aquest edifici té una estructura bàsica de quatre crugies a la façana del carrer de Comerç i tres al de Sant Pere, entenent com a crugies el requadre de parets mestres unides o cobertes per un forjat de bigues. En aquest cas, les parets mestres, incloent les façanes, són de tàpia —terra i pedres— amb revestiment de morter

de calç i les bigues de fusta de pi. En l'esquema de l'edifici podreu veure com aquestes crugies perifèriques envolten una crugia central que figura en la planta baixa però que a nivell de primer pis —propietat nostre— resulta ser el pati del nostre local actual. Les crugies interiors corresponen a la zona de la capella i altres dependències posteriors i també a la zona que fins ara ha estat la Biblioteca i la secció de Cultura i Amics de la Sardana. Gairebé totes les crugies es repeteixen a la segona planta, de les quals, les del costat del carrer Comerç són ja propietat de la Talaia, incloent-hi la interior, grafiada al plànol amb el n. 9.

Des que vàrem decidir la compra del nostre local, no hem parat de realitzar consultes amb professionals de l'arquitectura, fins els serveis tècnics de l'Ajuntament han fet dictàmens tècnics preocupants, i les causes, gairebé sempre han coincidit tots els tècnics, han estat les humitats, arrebossats degradats, bigues de fusta amb els caps podrits o desfets per les termites, baixants en mal estat i esquerdes degudes a moviments per les causes abans descrites.

Plànol de crugies de l'edifici realitzat per Taller-3 d'Arquitectura.

No cal ara detallar-vos tots i cadascun dels defectes que tenim a cada zona, ni tampoc els remeis que cal aplicar a cada patologia observada, però ja des de l'any passat l'Ajuntament ens cominava a prendre les mesures urgents de reparació de les parets de la façana, assegurant l'estabilitat, substitució o reforçament dels balcons, substitució i reforç adequat d'aquelles parts dels sostres que estiguin malmeses, impermeabilització de cobertes i terrats, racionalització del sistema de desguassos i substitució de la fusteria exterior.

Mentrestant s'ha constituït la comunitat de propietaris de l'immoble i s'ha encomanat el projecte de restauració i consolidació de tot l'edifici a un gabinet d'arquitectes que ja ens ha presentat un avantprojecte, valorant totes les intervencions amb gairebé 21 milions de pessetes, dels quals a nosaltres ja sabeu que per quota de participació en l'edifici és d'un 41 per 100, és a dir que ens tocarà pagar uns 8,7 milions si les coses no varien, ja que el projecte definitiu pot ser més elevat o també pot

ser que durant el transcurs de les reparacions apareixin noves patologies que ens obliguin a augmentar el pressupost.

Però de nou hem hagut de córrer i accelerar l'execució del projecte ja que a començaments del mes de juny, en desprendre's una bona llesca d'arrebossat de la façana del carrer de Sant Pere i que no va caure damunt de ningú per pur miracle, va alarmar el veïnat i l'Ajuntament, per precaució, féu tancar la circulació d'aquell tros de carrer alhora que ens donava l'ultimàtum per posar en marxa les reparacions. I ja tenim posades les bastides i un sector de façana repicat i arrebossat i després es continuarà amb tota la resta de les façanes i amb el canvi de bigues o reparació de balcons i un munt de detalls a restaurar, sense oblidar les posteriors modificacions de la distribució interior del nostre local, on s'ha de reubicar una sala d'actes un xic més gran, canviant les seccions de lloc, que ocuparan les noves dependències del segon pis, i fer un estatge més profitós, útil i agradable per a tots els socis.

No cal dir que comptem amb la vostra col·laboració, ja que tot i que tenim les vostres aportacions de les «derrames», aquestes són per amortitzar el crèdit, i ja deureu saber que cada mes ens toca pagar 211.000 pessetes i que hi hem d'afegir una bona part del pressupost ordinari. Ep! i que consti que no hem rebut cap tipus de subvenció extra per al local, ja que les administracions sembla que han tancat l'aixeta. Possiblement un cop finalitzades les obres podrem posar una placa a l'entrada del local dient que allò s'ha aconseguit única i exclusivament gràcies a les aportacions econòmiques de tots els socis.

Ara us hem d'emplaçar una altra vegada perquè els qui pugueu avançar diners per adquirir BONS retornables ho feu com més aviat millor. Endeguem doncs una nova campanya de recapte de cabals per seguir treballant per aquesta Talaia que ja ha fet els seus primers quaranta anys. Som-hi. Us esperem!

Josep Blanes
Sots-president

La peculiar escala arriba a les noves dependències de la segona planta.
Foto: R. Farriol

Un aspecte parcial de la primera planta de l'edifici des del pati central.
Foto: R. Farriol

PARC NACIONAL DEL TRIGLAV TRIGLAVSKI NARODNI PARK (ESLOVÈNIA)

*«Al seu costat, en silenci, amb les últimes i febles clarors del dia,
he pogut reviuire l'emoció de la conquesta i, al mateix temps,
la sensació de petitesse davant les portes de les més altes muntanyes,
les que ell va estimar.»*

Aljaz, conqueridor del Triglav i pioner d'aquelles muntanyes, ens rep als afores de Dovje-Mojstrana, i ens assenyala, amb el braç estirat i el piolet a la mà, la muntanya que el va fer somiar. Si hi aneu, visiteu-lo en la tranquil·litat del capvespre, i ell mateix us transmetrà tota la força que un dia, vençudes totes les dificultats d'aquelles impressionants muntanyes, el va fer arribar al sostre d'Eslovènia, al cim del Triglav.

ESLOVÈNIA

Eslovènia va aconseguir la seva sobirania política l'any 1991, en l'inici dels conflictes nacionals i ètnics que suposarien, poc temps després, la desfeta política i administrativa de Iugoslàvia. Ho aconseguiria després de segles de conflictes i dominacions que han anat configurant la història d'aquesta petita república.

El seu territori, antigament poblat per tribus celtes i il·líries, va ser incorporat per Roma a les províncies de Pannònia i Nòricum al segle I aC. Els eslovens s'hi van instal·lar al segle VI, procedents dels Carpats i a final del segle VIII van ser conquerits pels francs que van repartir el país entre les marques de Friül i Baviera i en van iniciar la cristianització. Al segle X foren conquerits pels magiars, un poble originari dels Urals. Des de l'any 1335, Eslovènia va formar part d'Àustria, tret de les regions d'Ístria i Friül, que foren de Venècia abans de passar als Habsburg al 1797. Durant els segles XVI i XVII sofrí diverses ràtzies turques i més tard, el 1805, caigué sota la dominació napoleònica, però fou reintegrada a Àustria el 1814. Després de la guerra austro-prussiana del 1866, quedà dividida entre Itàlia i Hongria, i en acabar la

Primera Guerra Mundial, l'any 1918, els eslovens s'uniren al regne de Sèrbia i Montenegro. El 1920, un plebiscit lliurà la regió de Klagenfurt a Àustria i, pel tractat de Rapallo, Itàlia s'incorporà l'Ístria, el Kras Occidental i els Alps Julians. Durant la Segona Guerra Mundial, l'any 1941, el país fou repartit entre Alemanya, Itàlia i Hongria, però més tard recuperà les regions cedides a Itàlia el 1920 i es constituí en una república de la fede-

ració iugoslava. Finalment, però, el 25 de juny de 1991, Eslovènia proclamava la seva independència i el 22 de maig de 1992, després que una bona part de les nacions occidentals haguessin reconegut la seva sobirania, entrava a formar part de l'ONU.

Eslovènia és una de les repúbliques ex-iugoslaves més desenvolupada, amb una renda nacional per habitant que dobla la mitjana del con-

Per damunt les valls profundes i boscoses, s'alzeja l'immens rocam blanquinós de les calcàries, reines de les alpes. Foto: Joan Raventós

junt de l'exIugoslàvia. El 87,5% de la seva població és eslovena i la resta prové de minories italianes i hongareses i d'immigrants de les altres repúbliques exiugoslaves. Hi ha també una gran homogeneïtat en la creença religiosa —un 82% de la població és catòlica i el 8% restant és protestant, ortodoxa o musulmana. Segurament per totes aquestes raons la proclamació de la seva sobirania política va ser relativament còmoda. Després ho va fer Croàcia i més endavant Bòsnia-Herzegovina. A partir d'aquí esclataria la sagnant guerra de Bòsnia atada per intoleràncies ètniques i religioses que hores d'ara encara cueja entre solucions provisionals i contencions mili-

tars. Aquesta situació, però, no afectaria, ja, la situació política eslovena.

Eslovènia té una extensió de 20.251 km² i una població que no arriba als dos milions d'habitants. S'hi parla l'eslovè, una llengua eslava del grup meridional que té set dialectes principals, dels quals el *dolenski* és usat com a llengua literària. La capital és *Ljubljana* i està situada gairebé al centre del país.

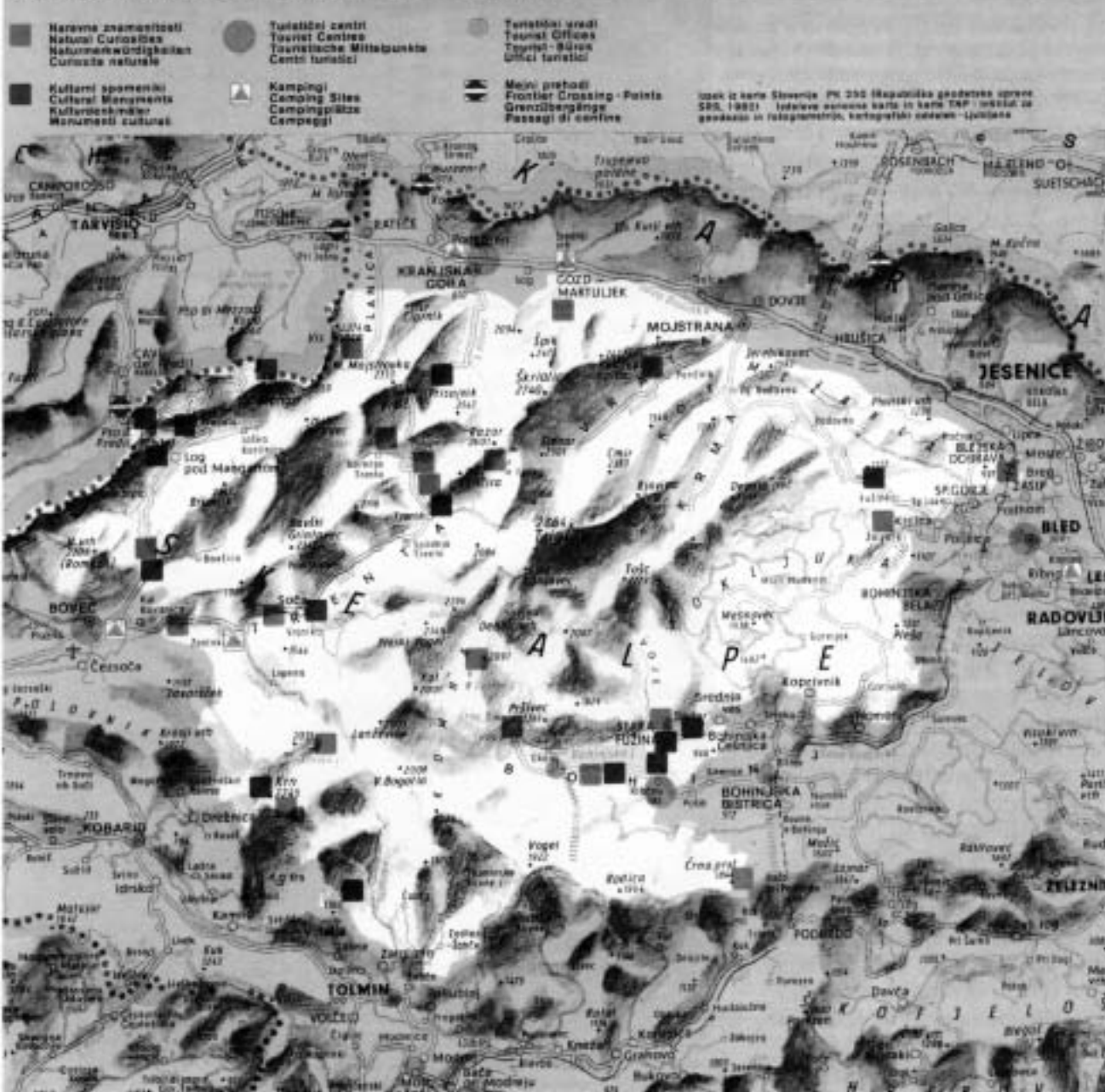
L'ALPINISME A ESLOVÈNIA

Una característica fonamental dels Alps Eslovens és el desenvolupament de l'alpinisme, l'organització popular eslovena més antiga i forta,

que va despertar la consciència nacional del país quan encara no posseïa un estat propi.

L'any 1778, quatre alpinistes de Bohinj van assolir per primer cop el cim del Triglav (2.864 m), el més alt d'Eslovènia. Gairebé cent anys després, el 1872, va ser fundada la primera organització alpina, anomenada *Triglavski prijatelji* —Amics del Triglav. Poc després es construïa el primer refugi de muntanya i l'any 1893 es fundava l'Associació Alpinista d'Eslovènia. A partir d'aquella època, els refugis i els alpinistes es van multipli-

TRIGLAVSKI NARODNI PARK

car ràpidament. En l'actualitat, tots els Alps Julians són travessats per una xarxa uniforme de senders, les seves parets són escalades, algunes d'elles estan equipades amb estris de ferro, i hi ha 6 refugis.

TRIGLAVSKI NARODNI PARK (PARC NACIONAL DEL TRIGLAV)

Va ser un dels primers parcs nacionals que es va fundar a Europa. La primera proposta de conservació de la zona data de l'any 1908 i va ser una realitat el 1924. Per iniciativa de la secció per a la protecció de la natura del *Muzejskega društva za Slovenijo* —Associació de Museus d'Eslovènia— i de la Societat Alpinista d'Eslovènia, es va constituir per un període de 20 anys un parc nacional de 1.400 hectàrees a les valls dels llacs del Triglav. El contracte de protecció va expirar l'any 1944, en plena Segona Guerra Mundial, i no fou renovat.

Durant molts anys es va intentar renovar-lo, fins que l'any 1961 es va reconstituir un parc nacional encara més gran, de 2.000 hectàrees de territori. Fou en aquell moment que va prendre el nom de Parc Nacional del Triglav. Però no van ser contemplats tots els objectius per a la creació definitiva d'un veritable parc nacional i durant els 20 anys següents foren presentades noves propostes per a l'ampliació i la reorganització de la seva protecció.

Finalment, l'any 1981 va ser una realitat i el parc va adquirir la fèssomia actual. La seva superfície és de 84.805 hectàrees (el 4% de la superfície d'Eslovènia) i està dividit en una part central (54.220 ha) i una de perifèrica (34.585 ha).

El parc porta el nom del Triglav (2.864 m), el símbol d'Eslovènia, la muntanya més alta del país i de l'exlugooslàvia, que s'hi alça al bell mig.

CARACTERÍSTIQUES

Al territori del parc, com a tots els Alps Julians, predomina la roca calcària procedent dels sediments de l'era terciària dipositats fa més de 200

Una bella llegenda, la llegenda de *Zlatorog*, explicada per primera vegada fa centenars d'anys al centre dels Alps Julians, a les valls solitàries de Trenta i Bohinj, narra la història d'una misteriosa i salvatge cabra blanca amb les banyes d'or que custodiava un tresor immens enmig d'un jardí encantat que hi havia a les altes muntanyes. Fins que un dia, un home, desitjós d'aquella riquesa, va perseguir *Zlatorog* i li va disparar un tret mortal, inconscient de la seva força màgica. De la sang de l'animal ferit va néixer una flor que instantàniament va tornar-li la vida. En un esclat d'ira, *Zlatorog* va matar el caçador i va destruir el seu propi paradís alpí que va desaparèixer per sempre amb el tresor a les profunditats de les valls profundes i boscoses dels Alps Julians s'aixeca l'immens rocam blanquinós de les calcàries, reines de les alçades que amaguen el tresor de *Zlatorog*.

milions d'anys. En algun lloc aquest sediment va ser dipositat en estrats immensos, com ara a la cara nord del Triglav i en altres parets imponents.

Les muntanyes principals, a part del Triglav, són: al nord-oest, el Jalovec (2.645 m) i el Mangrt (2.679 m); al nord, el Prisojnik (2.547 m), el Razor (2.601 m), el Skrlatica (2.743 m) i el grup de Martuljk amb l'esvelt Spik (2.472 m); a la part central s'alcen el Kanjavec (2.568 m) i el Lepo Spicje (2.398 m), i al sud la llarga cresta de Bohinj i el Km (2.245 m).

En totes les direccions del parc es precipiten valls excavades per les antigues glaceres i plenes de sediments de l'era glacial i postglacial. Aquestes valls alimenten dos grans rius: el riu Soca (que desemboca al mar Adriàtic) i el riu Sava (afluent del Danubi) que constitueix l'eix vital de tot Eslovènia.

Hi ha pocs exemples d'altiplans, el més extens dels quals és el de Pokljuka. Altres altiplans, com el del Triglav, són minoritaris i de formació càrstica, com la major part del territori ric en aquests fenòmens.

La riquesa de la vegetació va atraure de bon començament l'atenció de famosos botànics europeus que van començar a visitar els Alps Julians a final del segle XVIII. Van descobrir-hi noves espècies, moltes d'elles endèmiques. La vegetació del parc és típicament alpina amb bos-

cos extensos d'avets i faigs i exemplars botànics de la regió climàtica veïna: la regió mediterrània.

Pel que fa a la fauna, la zona és molt rica en salvatges petites, algunes de les quals són endèmiques. També hi viuen l'àliga daurada, el gall fer, la marmota, l'isard, el mufló, el cérvol, la perdiu blanca, la gralla de bec groc i altres animals típics de les zones alpines: amfibis, rèptils, ocells, etc.

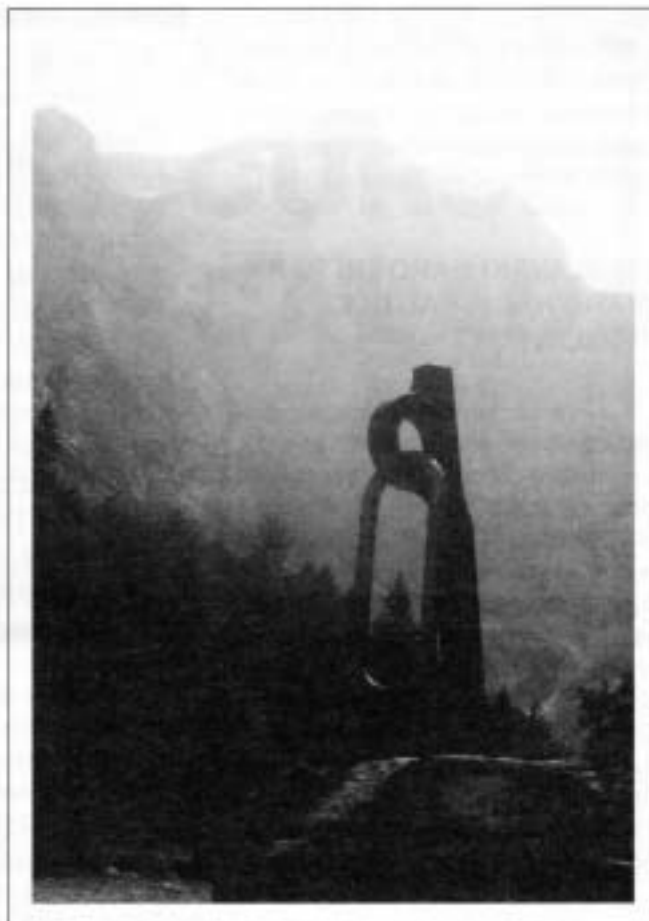
COM ARRIBAR-HI

El Parc Nacional del Triglav està situat a l'extrem nord-occidental d'Eslovènia, al límit amb Àustria, al nord, i amb Itàlia, a l'oest.

Per arribar-hi, podem agafar l'autopista fins a la Jonquera i continuar per Perpinyà, Narbona, Montpeller, Nîmes, Ais de Provença, Gènova, Piacenza, Brescia, Verona, Pàdua, Udine, Tolmezzo i entrar a Eslovènia per Tarvisio i Fusine. Només ens cal portar el passaport. És preferible portar la divisa en marcs alemanys i canviar-la per moneda eslovena —el tolar, amb un canvi semblant al de la pesseta— quan haguem entrat a Eslovènia. Ho podem fer a Kranjska Gora mateix, la primera població destacada que trobarem i el centre turístic de muntanya i d'esquí més important d'Eslovènia. A Kranjska Gora (810 m) hi podem trobar tots els serveis necessaris, inclosos supermer-

Ascensió al Prisojník (2.547 m) per la via ferrata de la cara nord.
Foto: Joan Raventós

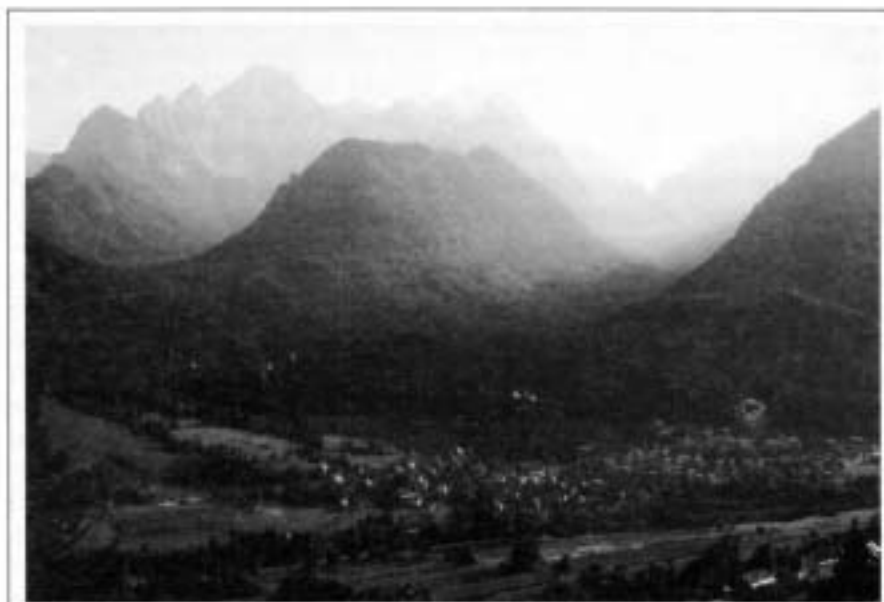
Monument situat al peu de la paret nord del Triglav. Foto: Joan Raventós

L'espectacular cascada de Peričnik —Slap Peričnik. Foto: Joan Raventós

Via ferrata a la cara nord del Triglav. Foto: Joan Raventós

Mojstrana, porta d'entrada a les valls que donen accés al parc. Foto: Joan Raventós

Cim del Prisqnick (2.547 m). Al darrera el Razor (2.601 m) i al fons el Triglav (1.864 m). Foto: Joan Raventós

La llarga carena del Triglav, amb el Triglav petit al fons. Foto: Joan Raventós

cats, tallers de fusta on es venen articles tradicionals de la zona fets a mà (plats, estris per cuinar, instruments musicals, etc.) a preus molt assequibles i un càmping. També hi trobarem un servei d'informació turística on podrem canviar les divises i on podrem rebre molta informació referent a Eslovènia i al Parc Nacional del Triglav.

Seguint la carretera principal cap a l'est veurem, al sud, l'esvelt Spik (2.473 m) i arribarem a Gozd-Martuljek. Més endavant, seguint el riu Sava, farem cap a Mojstrana, al mig de la vall, un dels pobles més interessants de la part septentrional del parc per a situar-hi el nostre «camp base». Entre Dovje, un poblet pintoresc proper, una mica enlairat, i Mojstrana hi ha un càmping que compleix diverses funcions: una, tenir, com he dit, el camp base i, una altra, contemplar un dels panorames més imponents sobre dues de les valls principals del parc —la vall de Vrata i la vall de Krma—, i sobre alguns dels cims principals de la zona. A la majoria de localitats també hi trobarem apartaments de lloguer i establiments d'hostaleria de categoria diversa.

Els pobles d'aquesta zona són petits agrupaments de cases amb pocs habitants que viuen de la indústria siderúrgica instal·lada sobretot a Jesenice, aigües avall del riu Sava, de l'agricultura i la ramaderia i del turisme creixent —eminentment eslovè, de moment.

INDRETS D'INTERÈS

Només entrar a Eslovènia, cap al sud, hi ha la vall de Planica. En aquest indret hi ha instal·lat el trampolí de salts d'esquí més llarg del món. La seva estructura és de fusta i s'hi pot pujar fins al capdamunt per un camí que transcorre per la seva dreta —es triga una mitja hora.

Si se segueix aquesta vall, s'arriba al refugi de Planica, magnífica base d'excursions, des d'on es contempla la impressionant i bella forma del Jalovec (2.645 m) que com una falca domina la capçalera de la vall. A l'hivern, una pista d'esquí de fons de 40 km arriba fins a Kranjska Gora.

Des de Kranjska Gora, una carretera puja, en direcció sud, cap al coll de Vrsic, a 1.611 metres d'altura. A la sortida del poble hi ha els llacs de Kranjska Gora, indret de bany dels habitants de la zona; l'aigua és gelada, però val la pena provar-ho. Seguint la carretera, que comença a pujar fortament, es troba la *Ruska kapelica* —capella Russa—, una curiosa edificació religiosa, situada sota les parets vigilants del Skrlatica (2.738 m), que es va construir en record de 400 presoners de guerra soterrats per una allau de neu cap a l'any 1916.

Al coll de Vrsic (1.611 m) —normalment tancat del mes de novembre al de maig— es pot contemplar una impressionant panoràmica sobre el paisatge calcari que l'envolta. Des d'aquest punt es poden fer diverses excursions interessants. A l'oest, un sender s'enlaira de cop cap als 2.333 metres del Mojstrovka, des d'on es pot tenir accés a la vall de Planica i les muntanyes frontereres amb Itàlia. Si el que es vol és ascendir el Prisojnik (2.547 m) —que us recomano plena-

ment—, es poden fer dues coses: seguir la via normal que flanqueja el massís pel sud i puja, per un sender, fins a la llarga carena calcària que condueix fins al cim; o seguir una part de la ruta normal, flanquejar el massís pel nord i pujar per una via ferrata que ratlla la paret nord i que, per una canal amb un espectacular pont de roca natural, arriba a la carena i al cim. Aquesta segona opció té trams d'escalada i requereix un cert grau de preparació tot i que la major part del trajecte no és difícil. La vista que s'observa des del cim del Prisojnik és espectacular i com a teló de fons sobresurt el Triglav.

Des del coll de Vrsic també es pot continuar cap a la vall de Trenta, en direcció sud, baixar cap a Soca i seguir fins a Bovec (460 m), un dels centres turístics per excel·lència de la zona, situat al límit occidental del parc.

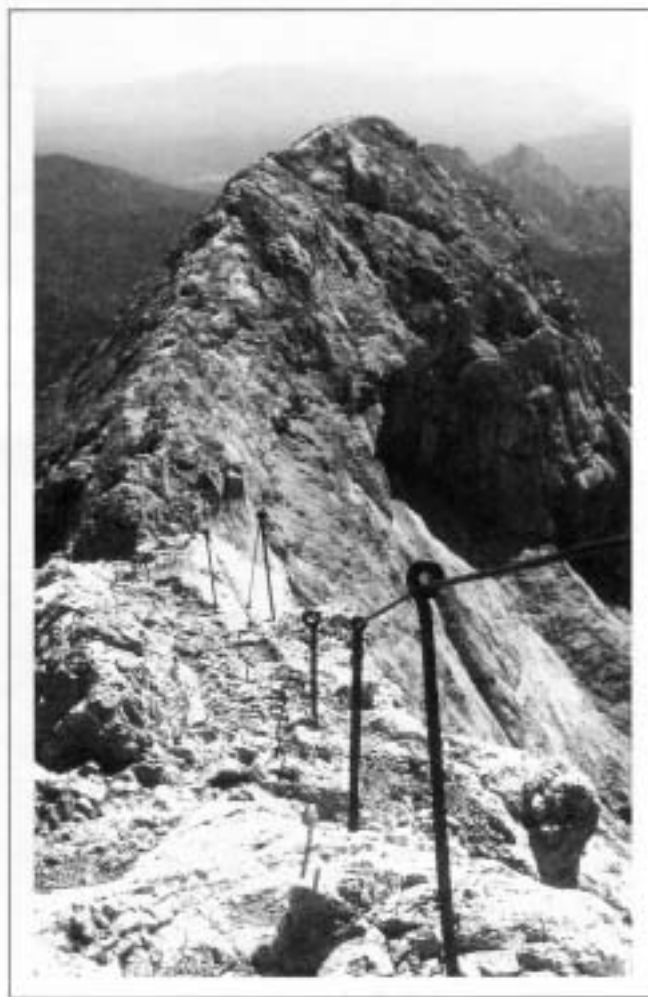
De Mojstrana arrenquen dues carreteres. Una, enfila la vall de Krma i dona accés als cims d'aquest sector —el Tosc (2.273 m) i el mateix Tri-

glav— i a la vall de Kot per on s'enfila una ruta al Triglav i a altres cims —el Cmir (2.393 m) i el Rjavina (2.530 m). L'altra carretera remunta la vall de Vrata i en uns 10 km ens situa al refugi d'Aljaz —*Aljazevo Dom*—, al peu de la gegantesca paret nord del Triglav. Només per admirar-la, val la pena arribar-hi. Vora el refugi es poden consultar les vies d'accés al cim en un gran plànol. Des d'aquí, es pot caminar per una pista que en uns 5 o 10 minuts ens porta al punt de partida de la majoria de vies d'ascensió al Triglav. Aquest indret està presidit per un monument alpi —format per un clau i un mosquetó d'escalada d'uns 2 metres d'alçada clavats en una gran roca— que és present en moltes de les referències turístiques de la zona.

Des d'aquí mateix s'inicia l'ascensió als llacs de Kriska i a l'imponent Razor (2.601 m) situat al final de la llarga carena que ceneix la vall de Vrata des de Mojstrana. És un excel·lent mirador de tot el massís del Triglav. Prop del refugi Aljaz també s'inicia l'ascensió al Skrlatica (2.740

Eslovens al refugi Aljazevo Dom del cim del Triglav. Foto: Joan Ravertós

Tots els passos compromesos estan assegurats amb cables i clavilles. F.: Ravertós

m), el segon cim en alçada de tot el parc, que domina les valls de Vrata i de Kranjska Gora i tota la carena muntanyosa fronterera amb Àustria i amb Itàlia.

A la mateixa vall de Vrata, a uns 5 km de Mojstrana, es troba Pericnik. En aquest punt es pot agafar un camí que s'inicia al costat de la carretera i en una mitja hora puja fins a la cascada de Pericnik —*Slap Pericnik*—, que es precipita espectacularment pel caire d'una roca balmada. Les formacions calcàries originen a tot el parc nombrosos salts d'aigua i fenòmens hidrològics de gran interès. Normalment, aquests indrets estan preparats per visitar i hi ha camins marcats i protegits amb baranes que hi accedeixen.

EL TRIGLAV

El Triglav, que dona nom al

parc nacional, és el cim culminant del parc i de tot Eslovènia. La via normal d'ascensió salva la gran paret nord calcària de més de 1.000 metres de desnivell que s'aixeca amb una gran verticalitat prop del refugi Aljasev, a la capçalera de la vall de Vrata. La muralla, imponent i tortuosa, està ratllada per nombroses vies d'escalada de totes les dificultats. La via normal, la més concorreguda, no té més dificultat que el desnivell important de més de 1.500 metres que hi ha fins al cim i la descomposició de la canal per on puja durant una part del seu recorregut.

Una altra opció —molt recomanable— és pujar per una via ferrata que transcorre per l'esquerra de la via normal. Aquesta via salva la paret nord per senders, relleixos i passos artificials i se situa en un altiplà superior on s'ajunta amb la via normal. Continua fins al refugi del Triglav —*Triglavski Dom*—, a 2.515 metres d'alçada, situ-

at damunt d'una ampla carena, al peu del Triglav, i segueix la via normal, molt ben marcada, que s'enfila per l'esquena del petit Triglav. Amb l'ajuda de clavilles i ferros clavats a la paret calcària i de baranes que donen confiança en tota la travessia de la llarga carena que separa el petit Triglav del punt culminant, s'assoleixen amb facilitat els 2.864 metres del Triglav. Tots els passos compromesos estan assegurats amb cables i clavilles.

Des del cim del Triglav s'observa un gran espectacle natural, intensificat pel contrast que donen les valls fondes, entapissades de boscos magnífics d'avets i faigs i, més amunt, les nombroses crestes i proes blanquinoses dels massissos calcaris que rodegen el cim per tots cantons. Al punt culminant del Triglav hi ha un refugi metàl·lic, on ben just hi cap una persona dreta: l'Aljasev Stolp. La bona tradició eslovena dicta que tothom que

El llac de Blejsko i la seva illa, a la ciutat de Bled. Foto: Joan Raventos

hagi assolit el Triglav per primera vegada s'ha de posar dins el petit refugi traient el cul enfora i se l'ha de deixar picar amb la corda del company de cordada. Això augura felicitat i futures conquestes.

ALTRES INDRETS D'INTERÈS

Fora del límit del parc, val la pena destacar la ciutat de Bled, a l'extrem oriental de la zona. És un dels centres turístics de segona residència més importants d'Eslovènia. La major part de la seva activitat es desenvolupa al voltant del pintoresc llac de Blejsko, al mig del qual hi ha una illa natural amb una església del segle XV; curiosament, a l'estiu s'hi pot accedir amb unes petites embarcacions i a l'hivern s'hi pot arribar a peu perquè l'aigua del llac es congela. A l'estiu abunden els banyistes que es refresquen en les aigües del llac que arriben a una temperatura de 24 graus centígrads. A l'hivern, una pista d'esquí de fons d'uns 15 km rodeja el llac.

En el sector meridional del parc hi trobem nuclis importants de població: a l'extrem occidental, com ja he comentat, Bovec (460 m), una localitat d'estiu amb una important estació d'esports d'hivern; al sud, Tolmin (200 m), amb fortificacions medievals importants i un museu regional, i a l'extrem oriental, Bohinjska Bistrica, punt de partida de nombroses excursions entre les quals cal destacar la del llac de Bohinj, el llac glacial més gran de tots els Alps eslovens. Té 318 hectàrees i una profunditat de 45 metres. La temperatura del llac, a l'estiu, arriba als 23 graus i és òptim per al bany —segons els mateixos eslovens, que tenen la pell endurida.

La Ferroviària Eslovena, durant els mesos d'estiu, organitza setmanalment un viatge, amb un tren de vapor, que surt de Jesenice i recorre el límit del parc per Bled i Bohinjska Bistrica. Aquesta ruta turística permet contemplar tot el sector oriental dels Alps Julians i visitar els principals nuclis turístics.

Ljubljana, la capital europea més petita —tal com presumeixen els mateixos eslovens—, té uns 268.000 habitants. Actualment, els emblemes

de la ciutat són el castell, situat dalt d'un turó que domina el barri antic, i els gratacels dels barris més moderns. Un dels més grans alicients és la visita del seu centre històric ple d'interessants mostres del barroc dels artistes italians i amb una oferta cultural i turística important.

El nombre de fenòmens càrstics a Eslovènia —i, per tant, les possibilitats espeleològiques dels seus massissos calcaris— són importants. Molts d'ells s'han acondicionat perquè puguin ser visitats pel públic. D'entre aquests destaca la *Postojnska Jama*, una gruta situada prop de la capital del país que té 27 quilòmetres de recorregut total. D'aquests, 5 són accessibles per als turistes i només 1 es fa a peu perquè la distància restant es recorre amb un petit tren instal·lat a l'interior de la gruta que facilita l'entrada dels visitants cap a les entra-

nyes de la terra. El 1819 es va iniciar la seva explotació turística i es considera una de les grutes més belles del món.

BIBLIOGRAFIA

El Parc Nacional del Triglav encara és força desconegut pel turisme europeu i la pràctica totalitat de visitants són del mateix país, amb alguns italians i austríacs. Això fa que les referències bibliogràfiques que puguem trobar siguin escasses.

L'any 1992 l'Automobil Club Eslovè (AMZS) va publicar la setena edició del mapa turístic-automobilístic d'Eslovènia en escala 1:370.000.

També hi ha alguns mapes excursionistes amb escala 1:50.000 i, concretament, n'hi ha un del Parc Nacional del Triglav amb escala 1:20.000 que potser podrem localitzar en llibreries especialitzades.

He localitzat, també, un article al núm. 761 de la revista *Muntanya* —febrer de 1989— que edita el Centre Excursionista de Catalunya, que es titula *Travessa amb esquís als Alps Julians (massís del Triglav) —Iugoslàvia*, signat per l'esquiador Francesc Xavier Gregori. Aquest escrit relata una travessa amb esquís pel parc nacional i ens pot donar alguna referència de la zona.

Per a més informació sobre el parc, podem adreçar-nos a l'administració del parc nacional:

Uprava narodnega parka
Kidriceva, 2
64260 Bled
Tel. (064) 77407
Telex: 34588 yu toplic

Probablement ens hi podran atendre, a part d'eslovè, en alemany, anglès i italià.

NOTA

Les possibilitats que pot donar el parc nacional i la seva àrea d'influència són inesgotables. La meua intenció només ha estat donar-ne una breu pinzellada i proposar algunes de les possibles activitats i ascensions que s'hi poden fer, a partir de la meua experiència personal.

Vaig tenir la sort de compartir dues intenses setmanes de l'estiu de l'any 1993 recorrent les valls i les arestes septentrionals d'aquest grup de muntanyes amb l'Isidre Rodrigo, el Jordi Rodrigo i la seva companya Anna, del Club Muntanyenc Barcelonès, els quals, tot i que em van demanar que no en fes gaire propaganda, m'hauran de permetre la confiança d'haver volgut fer arribar als companys de la Talaia —com ja he dit abans— una pinzellada personal d'aquest bell indret alpi.

Joan Raventós Hill

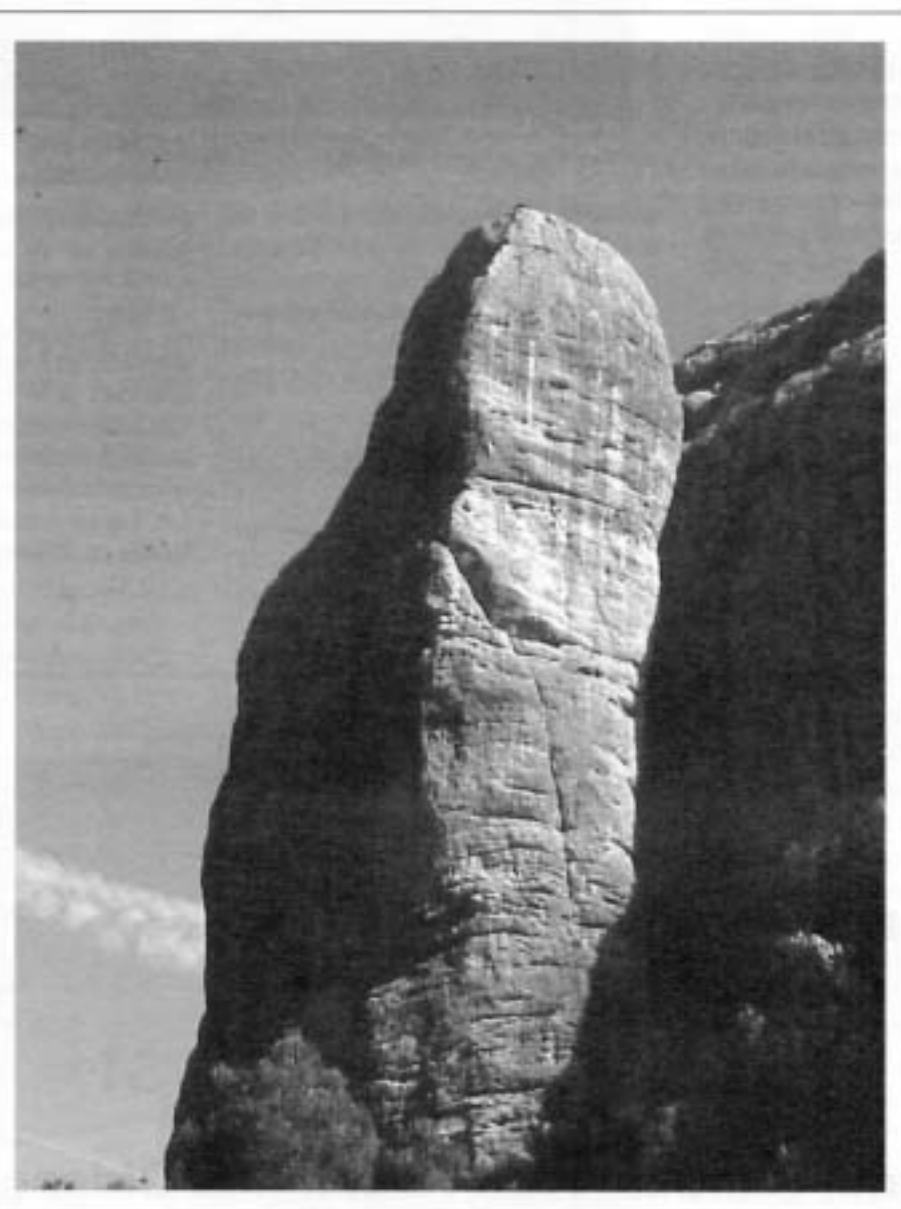
CAMPAMENT DE PRIMAVERA G.E.T.-G.E.A.M. A L'HORTA DE SANT JOAN (Ports de Beceit)

El divendres a la tarda del 17 de maig tot eren presses i angúnies. Les galetes, el suc de taronja, un quilo de macarons, trenta quilos de roba... Segur que em deixo alguna cosa. Bé, sempre em deixo alguna cosa.

Caram! Si que està lluny això d'Horta de Sant Joan. No s'hi arriba mai! Però s'hi arriba, un pèl entrada la nit i sense sopar, però fa il·lusió. Una cerveseta al bar del poble i ja tot són rialles i acudits.

Al càmping ja hi havia una pila de gent de la Talaia. Aquests veterans sí que s'ho munten bé, oi Isidre? Una bona rulot, la família al complet (gos i tot), un bon sopar (calentet, acabat de fer) i un rom cremat.

I nosaltres dormint al ras! Però és el que ens demana el cos. I què

Les Roques d'en Benet. Foto: Andreu Ferrer

hi ha més bonic que dormir sota els estels? Per cert, quina nit més bonica, mai no havia vist un cel tan clar i atapeït d'estels...

Hi havia massa gent per poder anar tots junts a tot arreu, així que vam fer grups: un grup a escalar, l'altre grup a fer el barranc. A la tarda, si teníem temps, fariem una cova.

—Bona nit!
—Bona nit!
—Ei! Una guineu!
—On és?
—Ací al davant!

I allí estava, plantada i mirant-nos com si res. Quin aldarull! Tots a córrer darrere la guineu, pobre animallet. Es devia emportar un bon ensurt.

Però la venjança de la guineu no es va fer esperar. Quan tots dormíem s'apropà sigilosament i... va mossegar el Joan! (Això diu ell) Però, res, un foradet al sac de dormir i ja està.

A dormir, que demà ens espera un dia molt llarg. Però es va fer curt.

Jo vaig anar a escalar. Era la primera via que feia en un conglomerat d'aquest tipus, on gairebé no t'hi pots aferrar. No em va resultar gens fàcil, la veritat, però anava amb gent de confiança i estava tranquil. M'hovaig passar de conya. La Mas Colomer, una via clàssica, una imponent roca solitària de 250 m d'alçada. Preciós!

Se'ns va fer curtíssim. Quan ens vam adonar eren les cinc de la tarda, jo tenia una gana que em moria. Vam tornar al campament i ja ens estaven esperant per anar a fer la cova. Quatre mossos i espavil, que es fa tard!

La cova va ser una altra revelació per mi, vam fer la cova «Cornill». Tot un món dintre de la muntanya. Passos estrets, aigua ben freda fins al coll, sifons i pous plens d'aigua que amaguen mil secrets al darrere... Tots ens vam quedar amb ganes de més.

I l'endemà a fer el barranc, les «gorges del Canaletes». Quina passada! Aquí sí que vaig al·lucinar! És tot un món d'aigua cridanera, roques esculpides de formes capricioses i vegetació exuberant. Però em va costar d'arribar-hi. A cada cascada que fa l'aigua cal saltar, el salt més

Un descens per les «gorges del Canaletes». Foto: Isidre Galofré

alt és de vuit metres i encara que el cap em deia «salta, no et pot fer cap mal i és divertit», les cames no se'm movien del lloc. Mai no m'havia pujat tant l'adrenalina! Al final li vaig agafar el gust i vaig acabar amb ganes de repetir.

I el millor de tot és que no vam ni començar a descobrir les meravelles d'aquesta zona, els Ports de Beceit. Deu o quinze barrancs per baixar, altres tantes coves i tantes

parets per fer escalada que no te les acabes en un any. Em sembla que tots hi tornarem.

En fi, un cap de setmana ple d'emocions i, sobretot, de bones vibracions. A la muntanya, enmig de l'aventura i les situacions difícils, es fan amics de veritat i aquesta és la nota més positiva que es pot destacar. No sé per què he trigat tant en fer-me de la Talaia...

Joan «lo pelat»

CAMPAMENT D'ESTIU TALAIA 96

de l'1 al 20 d'agost

**Lloc: Sunbilla (Vall Regata del Bidasoa)
Navarra**

**Emplaçament: Càmping Ariztigain
Caserio Zubizargaña**

ANTINES, ALTINES I ANQUINES

Fa poc s'ha divulgat la creació d'una nova col·lecció de publicacions vilanovines que porta la denominació de **Biblioteca Antina**.

Per a qui aquest nom **Antina** no li digui res, cal donar-li una resposta. D'entrada hem de dir que es tracta d'un topònim marítim, és a dir, d'un talassònim, paraula derivada del grec ('talassa' vol dir «mar»). Així, els noms de lloc relatius a la mar es diuen talassònims.

De l'**antina**, el diccionari **ALCOVER-MOLL** en dona dues definicions:

a) Cada una de les roques sotaiguades que hi ha pel coster, a llevant de Sant Pol de Mar. «Hem calat defora s'antina més alta». «Sa corrent mos arronsava cap a s'antina de garbí» (Sant Feliu de Guixols). Són frases de pescador de la Costa Brava, lloc on encara «salen» com els mallorquins.

b) Cada una de les roques que hi havia en filera a flor d'aigua entre Montjuïc i el puig Tàber (Barcelona).

De moment ja es pot comprovar —ho veurem després— que les antines no són exclusiva de Vilanova. A més, el diccionari indica que el mot és derivat d'**altina**. Llegim les definicions de l'**altina**:

1. Escull o roca a flor d'aigua, on està aferrada l'alga a grans motes (Mallorca).

2. Mota d'alta en el fons del mar (Maó). Es diu especialment de l'alga de l'espècie «*Posidonia Oceanica*».

Fins aquí comencem a veure que l'**antina** i l'**altina** són el mateix.

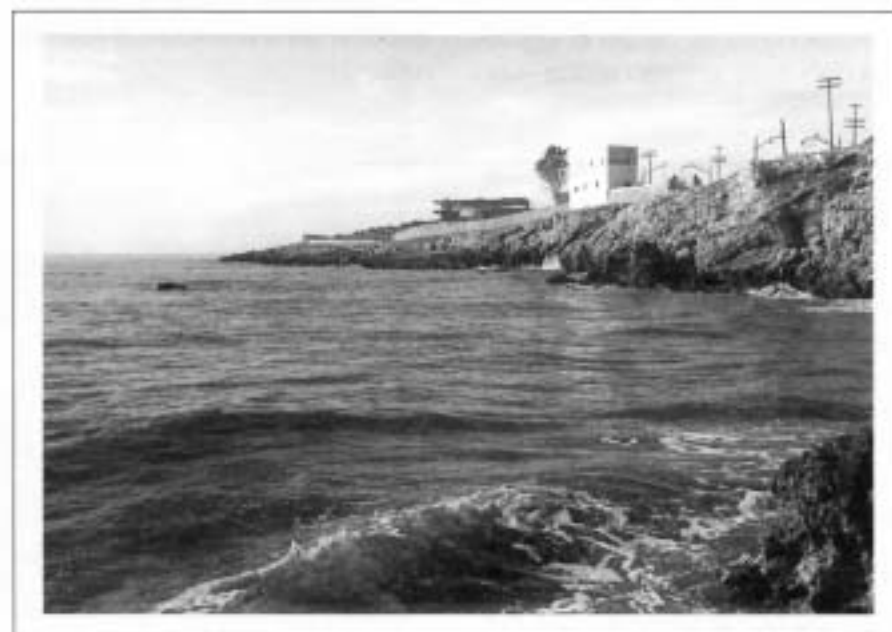
Passem a la GEC, més moderna que l'**ALCOVER-MOLL**. Per la GEC, una **antina** és una roca situada a prop de la costa i just per sota el nivell de l'aigua, definició més o menys coincident amb les anteriors. En canvi, de l'**altina** només diu que es tracta de l'alga «*Posidonia Oceanica*», sense fer menció de roques de cap mena.

El Diccionari Nàutic d'en **SIGALES** (1984) ens parla d'un altre mot: **Anquines**. S'anomenen

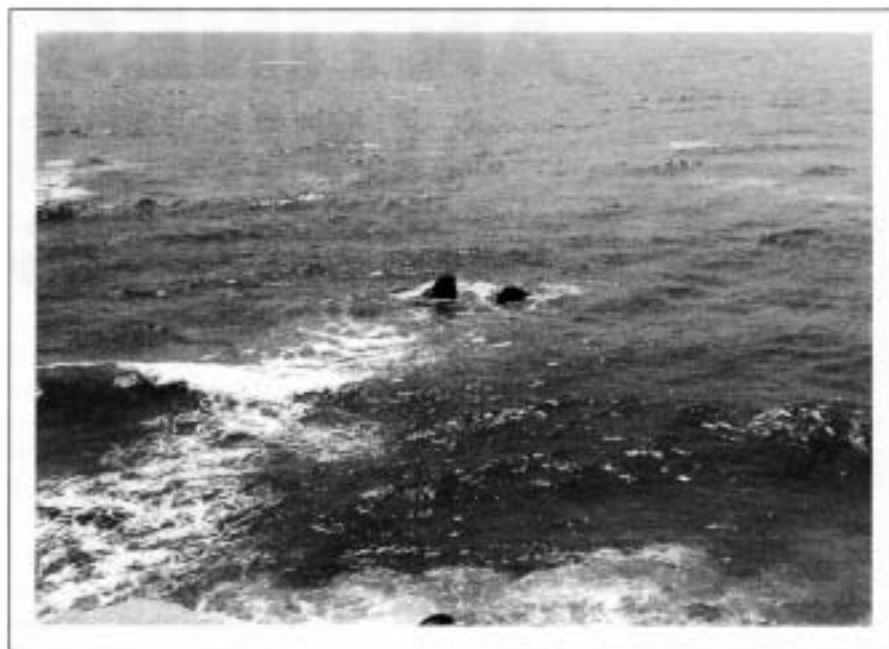
d'aquesta manera unes petites roques escampades al llarg de la costa quan són negades i estan a prop de les platges.

No hi ha cap dubte, l'**antina**, l'**altina** i les **anquines** (també escrites «**enquines**») són paraules que defineixen una mateixa roca, o sia, que són mots sinònims, fenomen de sinonímia freqüent en elements coneguts per la veu popular de diverses contrades, com passa també amb els noms vulgars de les plantes i els peixos, que tenen diferent denominació segons la localitat o la comarca.

Què en diu el mestre dels mestres? **COROMINES** (1980) ens fa passar d'**altina** a **antina** i no fa cap menció de l'anquina. De l'**antina** escriu:

Roques de la Gavina i la Mallorquina (desembre 68). Foto Àlex Joan Virella

La Tallada. Sant Gervasi (juliol 1971). Foto Arxiu Joan Virella

'Roca o altell submarins amb algues', 'mata d'algues sot-aiguades', mot de les costes del Continent, que a les Illes té la forma **altina**. I en donar exemples, en posa un de l'any 1876 a Benidorm: «Bajo de la **Entineta**», situada davant la punta del castell. Després, en aquest segle present, troba el mot a tot el llarg de la costa de parla catalana, des del nord de l'Empordà fins més avall d'Alacant. Les grafies documentades són **Antina**, **Antineta**, **Entines**, **Entinetes** i **Altina** a les Illes. Cita un **altinell** de la «Crònica» de Ramon Muntaner (segle XIV).

A l'hora de cercar el significat dels mots **antina** i **altina** —en

desconèixer l'anquina— no en treu aigua clara. Però ell mateix, en un lloc del volum III, pàgina 370, analitzant una altra paraula, fa un comentari que podria donar llum a la qüestió. Diu «Enquirquells», alteració d'«entriquells» per influència d'**enquinar** 'posar noses, destorbs' (del llatí «inquinare» 'embrutar, **entrebancar**'). Just els problemes que tenen els pescadors i els mariners en «**embarrancar**, ensopegant i encallant les embarcacions en un fons de **roques** o algun altre obstacle submari» (Dic. Nàutic, pàg. 76). Tal vegada l'arrel **anq-**, **enq-** és l'origen dels altres sinònims i aquesta seria la solució al seu significat.

Per acabar, farem una exposició d'aquestes roques properes a casa nostra. D'**Antines** n'hi ha des de Torredembarra fins a l'Hospitalet de l'Infant (MONTAÑA, «Els noms dels llocs sot-aiguats», 1991). (LLORAC, «Creixell», 1987). L'**Anquina**, **Enquina** o les **Enquines** són uns baixos de pedra a la vora de la costa de Sitges, a llevant del Terramar, a escassa profunditat, lloc on s'han trobat àmfores romanes, canons i monedes de naufragis del segle VI aC al IV aC. Aquestes roques, farallons o esculls han donat nom a la **platja de les Anquines** o **Enquines** i a la **punta de les Anquines**, lloc on es va construir el **port de les Anquines** o de Terramar. El Parrussal del Vinyet, en versió de pescador, és un illot que davalla suaument cap a l'**Enquina de Terramar** i del Vinyet.

A Vilanova, tocant a terra tenim les **Antines**, conegudes també per la Mallorquina i la Tallada, aquesta darrera davant de la Gavina. Tant a les Anquines de Sitges com a les Antines de Vilanova, s'han fet pops, musclos i cornetes de bona qualitat. Actualment, amb els espigons s'ha variat el litoral i és més difícil cercar racons idonis per aquestes activitats subaquàtiques, però les roques segueixen en el seu emplaçament originari, algunes d'elles tapades de sorra.

Vicenç Carbonell i Virella

BIG-WALL EN EL MONTSEC

PARET DE CATALUNYA VIA CRUCERO CROSTA DORADA

Unes xemeneies a la dreta de la via del Nazgul. Ja feia dies que me les havia mirades. Picant la via de l'Andreu els ho vaig dir al Pere i al Julian. Van tornar del Capitan i van tenir les seves històries, al final vaig quedar amb el Julian.

Hi vam anar un cap de setmana amb el Julian i l'Analisa, la seva pubilla. I vam començar la tàpia, vam tenir sort i vam trobar el lloc ideal per arribar a les xemeneies ja que la pe-

dra és rogenca i descomposta. Un flaqueig de la Mort i arribem a la xemeneia de 90 metres.

Hi vam tornar un altre cap de setmana, vam superar les xemeneies, molt guapes per cert, i hi vam deixar unes cordes fixes per fer un atac i sortir pel cim.

Per Setmana Santa arriba el meu segon fill, l'Arnau, tot ha anat molt bé i li dediquem la via.

La setmana següent ens anem a acabar la via, estrenarem l'hamaca del grup.

L'Analisa es troba malament, la deixem al prat i anem cap a la tàpia. Tota una jornada i per poc sortim pel cim. La via està quedant guapíssima, quasi bé tota a lliure, muntem el bivac amb l'hamaca, una reunió molt aèria. El guarda de Mas

Carlets ens fa un crit i li diem que ens prepari una caixa de quintos, que demà sortim.

Dos llargs de xemeneia i ens situem al cim de la Paret de Catalunya. La via de l'Arnau ha quedat preciosa. Val la pena repetir-la.

Via Alucinosis. El Julián Marmol intentant remuntar el desplom. Foto: Àngel Vedo

Via Alucinosis. L'Àngel Vedo aturat en una reunió. Foto: Julián Marmol

MONTSEC

Terradets

Roca Regina

Procedència gràfic:
Revista Muntanya 738

Cordada: Joan Olivé
Angel Vedo
Horari: 9 h 30'

Via «llatí de Rams»
375 m. ED, A1

1.ª asc.: 31 març 1985
per: Pepe Pinar, Jordi Muñoz,
Alex Baldobiu, J. Lluís Sasot
i Joan Olivé

SOPEIRA PARET D'ESCALES

1.ª Skubidou (110, 60+), 2.ª Esperó dels allos
(175 m, V)

TERRADETS ROCA REGINA

Tudguembu (345 m, ED)

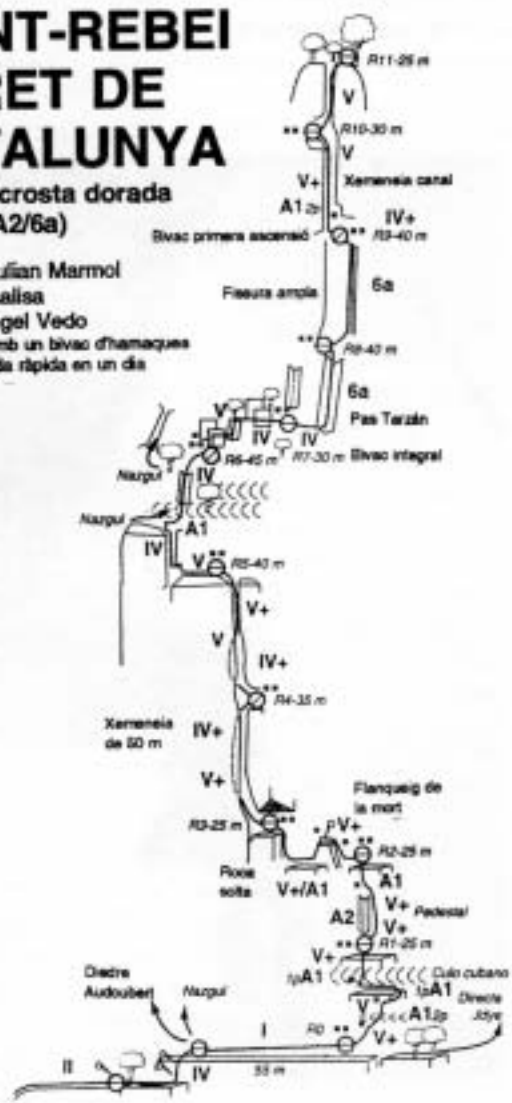
MONT-REBEI

PARET DE CATALUNYA

Crucero crosta dorada
(355 m, A2/6a)

Cordada: Julian Marmol
Analisa
Angel Vedo

1.ª absoluta amb un bivac d'hamaques
Horari: Cordada ràpida en un dia

Procedència gràfic:
Desnivell 118

PARET D'ARAGÓ VIA ALUCINOSIS (500 m MD+/A3)

Una gran via, l'obra mestra del Paca i el Marchelo, la via més directa de la paret, supera els grans sostres de la part inferior.

Se'ns dona bé, la part de baix, superem els sostres i salvem algun llarg a lliure i arribem a la feixa, equipem un llarg més i muntem el bivac. No hi estem sols, a la paret de Catalunya. Hi ha una cordada a la via del Síndrome, «SAMBARINAIT» i ens posem dintre el sac.

L'endemà ens queden 10 llargs per sortir pel cim, la via no té repetició i no ens hi podem dormir.

Un A3 laboriós però no poso cap plom, el Marchelo ens havia espantat, al Julian li toca un A2 que és pitjor que l'altre llarg, surt de la reunió i li surt un escurçó, adrenalina a tope, l'escurçó se'n va i el Julian es queda més tranquil, un salt, la pedra podrida, i per fi la reunió.

Els altres llargs se'ns donen

bé. Salvem algun «artifo» a lliure, el petate ens en fa una de les seves i hem de fer un llarg dues vegades. Per fi el cim. Ja és tard i ens hi hem passat tot el dia. Deixem l'armari al cim i comença el pitjor, el pendent inacabable i després no trobem la canal de baixada. Són les 3 de la matinada i arribem al Patrol després de recórrer tota la pista. No és la primera vegada ni l'última. Però ha valgut la pena, una senyora via, hi tornem la setmana següent, escalem la via Cistus Albidus i recollim el petate. Guai!

ROCA REGINA VIA TUDIGUEMBU (345 m 7a/A3)

El meu company de BIG-WALL, l'Aleix, m'enganya i anem cap a la Regina, la meua paret predilecta. El primer A3 és cosa feta. Un pas de bordegàs, el primer espit, algun ganxo i per fi la reunió. Ja tenim la via, o això sembla, però el segon llarg li dona més feina a l'Aleix. Una caiguda, però al final posa un ganxo, adrenalina, i la reunió. Ja som en el lliure, 6D, un flanqueig, l'últim «artifo» fàcil i la pedra gris de la Regina,

el 7a ben equipat, llargs de 6D de placa i per fi el cim. Una via molt maca, el lliure pedra gris molt bona i ben equipada i l'artifo laboriós. Chapeau!

VIA HAKUNA MATATA

La via del Nispru i la Sílvia. Encara no té segona repetició. La festa major de Santa Oliva, l'Aleix troba el Joanet i el Pepito amb les seves pubilles i els comenta que anem a la via i li diuen que dues cordades s'han fet mal a la primera tirada.

Adrenalina, li dono «canya» a la primera tirada, un pas «guai», però la resta se'm dona bé. Els «artifos» no són tan delicats com el grau que marca, l'A3 un plomet ben picat i un pas de ganxo i ja tenim la via.

L'últim llarg és el més guapo de la via 6D+ a la vista del cim, la Baronia i la Fira del Teatre de Tàrraga, «Sambarinait». Hem fet la via en un dia i només hem posat un plomet, el Nispru ni s'ho creu, però la via és molt guapa.

Via Hakuna Matata. L'Àngel preparant la reunió per assegurar el company. Foto: Aleix O.

Via Hakuna Matata. L'Aleix al començament de la via. Foto: Àngel Vedo

Roca Regina. Via Tudguembu. L'Aleix apropant-se a la reunió. Foto: Àngel Vedo

Roca Regina. Via Tudguembu. L'Àngel Vedo en plena acollida. Foto: Aleix Diegario

VIA ANASAZI 400 m 6D/A4

Ja l'havia intentada amb el Miquel fins al tercer llarg, però ens va agafar el «palomo» i vam haver de baixar.

Em torna a enganyar l'Aleix i ens anem a la Regina: hamaca, petate i tota l'artilleria. La part de baix se'ns dona força bé, torno a repetir l'A4 però el que jo dic que és A1, que em perdoni el Nispru!

La via és laboriosa, sis llargs i muntem el bivac amb l'hamaca, ens ha costat 12 hores i un salt de la carpa, adrenalina per muntar l'hamaca, la garrafa foradada, els sacs i els folros mullats, però la calor de la Regina no perdona i agraeix la humitat.

Ens queden set llargs, un A3 delicat per agafar un espit i ara li toca saltar a l'Aleix, adrenalina, canviem les cordes, li poso una mica de «morro», se'm mou el pitó però tinc sort i enganxo l'espit, «Sambarinait».

Un llarg comú amb la Via Thor, per mi el més difícil de la via, i ja agafem alçada.

Arribem a la torrassa 6a+ i A2+, però se'm dona bé el lliure en boles i l'artifo mig equipat, alguna cordada ha passat fins dels pitons, són dos quarts de deu de la nit i som al cim.

24 hores efectives d'escalada i un bivac a la paret. No és la via més difícil però és molt laboriosa de pitonar. Chapeau, Nispru!

VIA BALL DE RAMS

El meu amic Fonta, el mestre de l'Arboç, em presenta el Joan Olivé, un dels masters de 8è grau de Siurana. El Joan havia obert la via i tenia moltes ganes de repetir-la, quedem i anem cap a la Regina.

Una de les vies mitològiques de la paret, ja que s'hi ha fet molt poc per la mala fama que li han donat per la pedra descomposta i molt difícil d'abandonar.

El Joan la vol forçar a lliure i li ha faltat molt poc. En els primers llargs la pedra és groga i descomposta i li costa algun salt.

El sostre és molt impressionant amb les bagues que pengen, però se'm dona molt bé i de seguida em col·loco a la reunió. El més difícil ve després, el Joan li manxa i jo al·lucino, li costa bastant, equipant-la amb friends, no se li acaben les molles, es nota que fa 8è grau, esgota tot el llarg a lliure: «Sambarinait».

Anem salvant molt a lliure, un A2 i per fi arribem a la cova, el «palomo» ens ve al damunt, comença a ploure i trona, ens queden dos llargs de 6è grau, però el Joan si no es menja un bocata no sortim.

Pel «palomo» amb la tripa plena, li manxem els dos darrers llargs, el Joan els passa a lliure i per fi el cim. Se'ns ha donat molt bé la via, encara ens queda aigua, una cigarreta i cap a la Baronía, que ens espera tota la penya.

Ja només em queda una via de la tàpia de la Regina, aviat muntarem la gran festa. A veure si la penya s'anima amb les tàpies que és el que falta al GEAM.

Àngel Vedo

Crònica del "cotarro" talaienc

COM SEMPRE, PER SANT JORDI PARADA DE LLIBRES A LA RAMBLA

Per Sant Jordi, enguany, no-més hem pogut treure un dia sol la paradeta de llibres a la Rambla. En ésser dia laborable disposàvem de poca gent per tenir-ne cura durant el matí, però a la tarda ja va poder ajudar tothom. Com cada any tinguérem l'esplèndida col·laboració de la Llibreria Tanit, així com la del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona i de la Llibreria Montcau, també de Barcelona. Tots plegats ens deixaren un bon estol de llibres de muntanya, de medi natural, guies, mapes, etc. i a més també varem treure a la venda la nostra producció de Caminades i Marxes, que fou molt demanat pel públic comarcal. La parada fou guarnida amb dos panells de fotografies de les principals activitats de la nostra entitat, que fou molt ben comentada pels múltiples amics que ens visitaren. I econòmicament no ens podem queixar, ja que els resultats foren molt acceptables. L'any vinent hi tornarem.

L'EXCURSIONISME, TEMA PRINCIPAL A LA FESTA DE PRIMAVERA DE L'ESCOLA COSSETÀNIA

El passat mes de maig l'Escola Cossetània ha celebrat la seva tradicional Festa de Primavera, la motivació principal de la qual ha estat l'excursionisme, una mica en reconeixement dels primers 40 anys d'excursionisme vilanoví que la Talaià havia complert. Així, durant uns dies, l'escola fou guarnida amb tot tipus d'estrils muntanyencs, incloent un panel de fotografies de diverses activitats nostres, fins i tot una tenda iglú. El dia principal de la celebració, el nostre president Salvador Buti —que alhora és pare de l'escola— féu una conferència explicant als nens i nenes les activitats de la nostra entitat i com funcionen les diferents seccions. A continuació fou el Toni Castelló qui els parlà d'escalada i d'alta muntanya i el Xavi Parera els explicà l'exploració subterrània i l'espeleologia, tot això acompanyat amb unes diapositives. Tot plegat fou molt de l'agrat d'alumnes i mestres. El diumenge següent,

Com cada any, la nostra paradeta de llibres de muntanya no podia faltar a la Rambla la diada de Sant Jordi. Foto: R. Farniol

la festa de primavera es traslladà al bosc de la finca de Solers (ara Casino), on entre altres jocs, el Toni Massana, com a gestor de l'empresa Tirolina, els muntà uns quants ponts de corda i una tirolina que feren les delícies de la canalla. A veure si d'aquesta forma arrela l'excursionisme entre el jovent.

EL CURSET D'ESCALADA

El passat mes de maig va finalitzar el Curset d'Iniciació a l'Escalada '96 organitzat pel GEAM, que si bé va reunir només sis joves cursetistes, si que val a dir que fou molt ben aprofitat per aquests i que es preveu que s'integraran bé al grup d'escalada. Cal comptar que les elevades quotes d'inscripció fa que el jovent s'ho repensi abans d'inscriure's-hi. Caldrà trobar algun tipus de subvenció o algun «sponsor» per atendre les primeres nocions de l'esport de l'escalada.

BALANÇ DEL CARNAVAL A LA F.A.C.

La Federació d'Associacions pel Carnaval ha passat comptes de les darreres disbauxes i pel que es veu han tancat l'exercici sense deutes. Així

ens ho varen comunicar els de la comissió social de Carnaval, alhora que ens feien saber també que la FAC ens ha regalat un disc compacte amb el Turuta i les Danses de Vilanova, dues músiques camavaleres per excel·lència. D'això se'n diu tenir bones relacions. Potser és la influència de tenir el Xavier Capdet com a membre destacat de la Junta de la FAC! Salut i que dur!

REFORMES AL REFUGI BALDRIC I NOUS PREUS D'ESTADA

Al refugi s'han fet algunes reformes a la cuina, s'han tret els antics fogons i s'han posat dues piques i reorganitzat l'espai per cuinar. Mentre, el responsable del refugi, ha comunicat a la Junta els nous preus que s'aplicaran a partir d'aquesta primavera per la seva utilització, i que són els següents, per nit i persona:

- SOCI TALAIA	350 PTS.
- NO SOCI	575 PTS.
- FILLS SOCI (fins a 14 anys)	0 PTS.
- FILLS NO SOCI (id. id.)	100 PTS.

Crònica del "cotarro" talaienc

Aquests preus inclouen el consum de butà. Per fer servir el grup electrògen cal posar-se d'acord amb el responsable del Refugi, Damià Pérez.

EL G.E.T. FORMA UN GRUP DEDICAT ALS BARRANCS

El GET ha decidit tirar endavant una de les iniciatives que ja s'ha anat realitzant des de fa temps, és a dir, s'ha creat un grup de barrancs, o millor dit, un grup que practica aquesta nova modalitat d'explorar els barrancs i estrets enyorjats que els corrents d'aigua de rius i rieres han anat conformant al llarg dels anys i que a la majoria dels que sortim d'excursió ens agradaria visitar, però molts ens quedem amb les ganes a causa de les dificultats d'accés, de tècnica i de material adequat. Per la qual cosa, aquest grup ha adquirit 5 vestits de neoprè que es poden llogar al preu de 2500 pts per als socis de la Talaia i de 2000 pts per als membres del GET, sense dipositar cap fiança. Per als no socis el preu de lloguer serà de 3000 pts més una fiança de 5000 pts. Aquests preus seran per a un cap de setmana.

DIMISSION DE LA JUNTA DEL G.E.A.M. I ELECCIÓ DE NOVA JUNTA

El passat mes de maig, el president del GEAM, Toni Castelló, va dimitir per motius personals del seu càrrec i conjuntament de la seva responsabilitat del MAE, i darrere seu la resta de la junta, que en tot cas ha seguit com a junta rectora fins a les noves eleccions.

En principi només s'ha presentat una sola candidatura, diem-ne de circumstàncies, encapçalada per l'Andreu Ferrer, el qual al·lega no disposar de prou temps per abastar la gran quantitat d'activitats que es poden realitzar, però que deixa lliure l'opció que qualsevol proposta d'activitat sigui presentada a la junta del grup i si es considera d'interès la puguin tirar endavant els qui la proposin, rebent el suport econòmic i/o de material del GEAM. Pel que fa al

MAE, es buscava un grup de responsables, sota control de la junta, amb la possibilitat d'una retribució procedent dels propis ingressos i així potenciar l'interès del manteniment del MAE i l'activitat de promoció.

A l'Assemblea celebrada el passat dia 27 de juny, aquesta candidatura ha resultat aprovada i la nova Junta del G.E.A.M. ha quedat formada així:

President:	Andreu Ferrer
Secretària:	Neus Garcia
Tresorera:	Lurdes Montoliu
Material:	Joan Toledano
Biblioteca:	Xavier Perelló

LAPSUS EN ELS ESTATS DE COMPTES DEL 95

Al darrer trimestre us vàrem trametre juntament amb la Revista un complet Estat de Comptes i Balanç del 95 de la nostra Entitat. Tot i que ho vàrem repassar i les dades eren de l'ordinador, per fer-ho més entenedor ho vàrem traspassar a uns altres fulls requadrats per grups i comptes. Però un error involuntari ens féu posar a la partida del Passiu al Balanç, en l'apartat de *Creditors a llarg termini* un total de 1.809.362 pts. quan en realitat eren 18.009.362 pts. Ho volem aclarir. No sigui cas que hi hagi algun primmirat que a la propera assemblea ens demani on són aquells milions!

TROBADA DE SARDANISTES INFANTILS A VILANOVA

Amb una participació de més de 250 nens i nenes, el passat dia 18 de maig va tenir lloc l'anunciada 9a Trobada de Sardanistes Infantils que han organitzat una vegada més els Amics de la Sardana de la nostra entitat. La Trobada era a les 5 de la tarda a la Plaça de la Vila, amenitzada per la Cobla Catània i hi van prendre part, com dèiem, més de 250 nens i nenes que formaren 13 colles procedents del Prat de Llobregat, Cornellà, Sitges, Ribes i Roquetes i Vilanova i la Geltrú.

PARTICIPACIÓ AL CONSELL MUNICIPAL DE MEDI AMBIENT

Estem de nou convocats al Consell Municipal de Medi Ambient després d'un lapsus de temps que no hi havia convocatories, en part pel canvi de directius a l'Ajuntament i posteriorment pel canvi de tècnic responsable d'aquesta àrea, responsabilitat que ara recau en el biòleg Sr. Herrera. Potser les discrepàncies amb el regidor i els altres membres del consell rauen en el fet que aquests darrers no se senten escoltats en les seves opinions i peticions, ja que tot sovint no estan d'acord amb la filosofia d'un tema tan delicat i important com el medi ambient ciutadà i del seu entorn.

Des del novembre encara no s'havien discutit a fons qüestions com els camins perifèrics de la ciutat, o la situació de la flamant depuradora d'aigües —inaugurada aquest juny sense assabentar-nos-en— i d'altres temes tocant al Pla General d'Urbanisme i la seva modificació, amb el traçat de l'autopista pel terme municipal —i que no volen sentir-ne a parlar—, a part de les qüestions com la urbanització dels Colls, que essent fora del nostre terme sembla que no ens podem pronunciar.

LA PLUJA I LA MARXA DE VETERANS

Varen muntar un autocar i tot, i engrescats com estaven vet aquí que els pronòstics meteorològics aquesta vegada sí que es van complir, i ia-ios i ganàpies veterans marxadors de la nostra entitat, en arribar a Sant Joan de les Abadesses, davant la pluja constant i la boira i amb la perspectiva de no poder desprendre's en tot el dia de les capelines o agafar un bon atac de reuma després de la mullena, optaren per no sortir i aprofitaren per fer una mica de turisme per la població. D'altres equips d'entitats excursionistes, alguns, sí que s'hi veieren amb cor però tot i així uns quants recularen a la poca estona d'haver sortit. I és que la veritat, aquesta vegada no valia la pena, tot i que el recorregut prometia ser d'allò més bonic. Com que vam recollir els plans i l'itinerari, algun dia potser ho intentarem novament, i amb sol.

Crònica del "cotarro" talaienc

MUR ARTIFICIAL D'ESCALADA

Aquesta instal·lació per a escalada esportiva, de propietat municipal però gestionada pel GEAM de la nostra entitat, funciona a «tota pastilla», i com que és obert totes les tardes dels dies laborables, els nostres escaladors, per promocionar-ho encara més entre la joventut, han decidit que els dilluns seran «jornades econòmiques», i que el preu per utilitzar-lo és de 200 pts. perquè sigui a l'abast de tothom.

Tot i que l'activitat funciona, però, sembla que pel que fa a l'organització hi ha alguns problemes i el manteniment del MAE no acaba de reeixir. Darrerament els responsables, de forma solidària amb la junta del GEAM, han discutit i s'espera que es faci càrrec de la gestió un nou equip.

ENS VISITA EL COMITÈ DE MARXES DE LA FEEC

El passat 13 de maig varen venir a la reunió de la junta directiva el president i sots-president del Comitè de Marxes de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) amb el seu propòsit de posar criteris en comú per veure si la Talaia podria fer-se càrrec de l'organització de la 60a Marxa de Regularitat de Catalunya, una edició per a l'organització de la qual sembla que no hi ha cap entitat que se'n vulgui fer càrrec. L'entrebanc principal rau en l'exigència de demanar la targeta de federat per a poder prendre-hi part, i això fa que la participació hagi baixat en picat. Tot plegat fa que cap entitat no s'engresqui a organitzar-les a més de la important despesa que representa i del temps que es triga, en tot cas, a cobrar la subvenció federativa, ja que et pot arribar dos o tres anys més tard. Així han anat morint la Marxa d'Azimuts, la Marxa d'Orientació, la Dufour, la Nocturna, etc. etc.

Es van fer propostes de modificar o suavitzar aquesta exigència de la tarja, ja que la norma va contra la pròpia competició esportiva i acabarà ofegant-la. El president del Comitè va dir que es podia intentar plantejar-ho a la FEEC i a la Direcció

General d'Esports de la Generalitat, però que no creia que s'arribés a cap acord.

I pel que es veu, tampoc no reeixirà la proposta d'expedir llicències de 48 hores incloent-hi l'assegurança, molt barates, i que permetrien de participar en aquestes curses molta gent que només hi pren part dues o tres vegades l'any i que no necessita treure's una targeta d'assegurança que val més de 8000 ptes. Això faria mantenir el callu de participació.

Com a darrer criteri, la Talaia estaria disposada a organitzar la de l'any proper però només si s'han posat les bases per a la seva continuïtat. La veritat és que no ens agradaria ésser els enterraments de la Marxa de més tradició i solera de Catalunya!

Els del comitè demanen unes setmanes per parlar amb la FEEC i ja ens comunicaran alguna cosa.

L'ÀNGEL DEL CAMPANAR I ELS NOSTRES ESCALADORS

La Comissió que ha de col·locar l'Àngel al Campanar de l'església arxiprestal de Sant Antoni Abat, després de la conferència explicativa de l'esdeveniment que va tenir lloc a la sala d'actes del nostre local, va demanar la col·laboració dels nostres escaladors del GEAM perquè facin les funcions d'assegurar amb cordes i amb tècniques d'escalada els operaris que treballin en la col·locació de l'estàtua, en un lloc com el cim del campanar, on el risc i l'emoció no hi faltaran però que els nostres escaladors tenen superats de sobres. Ara bé, potser no han comptat que hi haurà molt de públic mirant-los... Estem segurs, però, que serà una col·laboració excel·lent. Serà a finals del mes de juliol. Us hi esperem!

LES OBRES DEL LOCAL JA HAN COMENÇAT

Finalment ja han començat les obres del local. Al·leluia! El 4 de juny, i després d'altres reunions anteriors, la Comunitat de Propietaris de l'edifici acordà encarregar definitivament el projecte de rehabilitació i consolda-

ció a TALLER-3 D'ARQUITECTURA i alhora assumir la direcció de les obres. A causa de l'esllavissada de l'arrebossat de la façana del carrer de Sant Pere —que obligà al tancament del trànsit per precaució— l'Ajuntament ens renovà de forma imperativa l'ordre de començar les obres de consolidació de la façana malmesa i la resta de l'edificació —com ara els balcons— que presenta perill. De comú acord amb la resta de propietaris, s'acceptà un pressupost estimatiu de 4.800.000 ptes. de l'empresa GARÍ per la reparació —sota el control de l'arquitecte— i tot seguit es va muntar la bastida a la façana del carrer de Sant Pere i ja s'ha picat l'arrebossat, deixant al descobert la tàpia amb alguns forats i esquerdes considerables. Els paletes han procedit a un tractament de la tàpia amb làtex i portland, i amb un bon escardejat amb morter i posterior arrebossat a bona vista. La reparació de la façana pot tenir una durada de tres a quatre setmanes. En aquestes mateixes pàgines trobareu una àmplia informació sobre el local.

FOTOGRAFIES DEL REFUGI BALDRIC

A fi i efecte de muntar una exposició retrospectiva de les diverses activitats portades a terme al llarg dels anys que fa que tenim llogat el refugi, es voldria recollir totes les fotografies que els socis teniu guardades en un calaix o bé a l'àlbum dels records.

Totes les fotos que pogueu reunir, ens agradaria que les dipositéssiu a Secretaria, a nom de l'encarregat del Refugi, Damià Pérez, o bé les lliuréssiu a ell mateix, si pot ser abans del setembre proper. Gràcies per endavant.

EL G.E.T. I EL «TIMO» DE LES CORDES CURTES

Ja cal que aneu en compte a l'hora d'adquirir materials de muntanya a la veïna Andorra, que no us passi com als del GET, que en comprar una bobina de corda d'espeleo de 400 metres per a la campanya d'aquest estiu, es van trobar que en faltaven 40, i dies més tard, en tornar a la botiga AUTO-SPORT i tot reclamant-ho els

Crònica del "cotarro" talaienc

van endossar una altra on també hi faltaven 30 metres. No val a badar, puix els estalvis es toten les estovalles!

AGRAÏMENT A EN RAMON FALCÓ

Des d'aquestes pàgines vagi el nostre agraïment més sincer al nostre consoci Ramon Falcó, que ha fet una donació a l'entitat de més d'un centenar de fotografies que van de l'any 1957 al 1966. Aquestes fotografies passaran a engròssir el nostre arxiu que amb tanta cura i constància estan posant al dia els nostres amics Ordovàs, la Viky i la Pilar Bertran, amb l'ajuda també desinteressada d'altres socis que s'han incorporat a la tasca. Gràcies a tots.

I PASSEM A FER UN REPÀS DELS DIVENDRES CULTURALS DEL DARRER TRIMESTRE.

El primer divendres d'abril s'esqueia en divendres sant i no hi hagué cap activitat al local. El següent, dia 12, el nostre amic José L. Rodríguez Lara ens oferia una projecció molt ben documentada de diapositives sobre el **CLAUSTRE DE L'ESTANY**. El dia 19 ens visitava novament en Ton Carrera, poeta, per fer-nos una xerrada **A L'ENTORN DE LA**

POESIA i que anà acompanyada d'una lectura dels seus propis poemes. El següent divendres dia 26 estava anunciada l'audiovisual sobre el **IEMEN** que ja s'havia ajornat el mes anterior i que novament s'hagué de suspendre a darrera hora.

I amb tot això ja ens anàvem al mes de maig, que l'encetàvem el divendres dia 3 amb la presentació de **CATALUNYA ECOLÒGICA** pel diputat Jordi Portabella, en un acte organitzat per l'Esquerra Republicana de Catalunya. El divendres dia 10 el nostre bon amic Josep M. Alsó ens presentava una nova **EXPOSICIÓ DE PINTURA**, que restà oberta al públic fins al 24 de maig, i que va gaudir de força èxit tant pel que fa a l'acte inaugural com a la resta de dies d'exposició. El següent divendres, dia 17, el local quedava abarrotat com mai de personal que volia escoltar la xerrada de mossèn Jaume Berdoy i de Manuel Pons sobre **L'ÀNGEL DEL CAMPANAR DE VILANOVA** que ha de ser col·locat d'aquí a uns dies. El divendres dia 24, en Manel Vives ens feia dentetes amb la seva projecció de diapos sobre **BARRANCS DE MALLORCA**, Gorg Blau, Sa Fosca... Després de veure tanta meravella i les facècies per aquells paratges infernals, a molts dels assistents a la sala, que havíem estat

al tan anomenat Torrent de Pareis, ens semblà que allò nostre havia estat en comparació una passejada per la Rambla de Vilanova! El darrer divendres de maig dia 31 ens visitava en Joaquim Ferrándiz, membre del C.E.C. de Barcelona que ens va oferir un engrescador audiovisual sobre **CORSEGA**, els seus paratges i la seva flora i fauna.

El primer divendres de juny, dia 7, el nostre bon amic i col·laborador Jaume Barceló ens presentava una **EXPOSICIÓ DE RECULL D'ITINERARIS EXCURSIONISTES DEL DIARI AVUI**, que amb infinita paciència ha anat recopilant durant molt de temps. La mostra, molt ben acollida, va restar oberta al públic fins al final de mes. El divendres dia 14 va tenir lloc al local una **PRESENTACIÓ DE FORMATGES ARTESANS AUTÒCTONS ITAST**, a càrrec de l'HERBOLARI L'ESPIGOL, una presentació que va aconseguir reunir una gran quantitat de socis expectants. Val a dir que la sala feia goig de veure. En Josep Rigol ens va fer una breu xerrada i presentació de nous formatges catalans i un representant de les caves Albet i Noya ens va cantar les excel·lències (incloent-hi la degustació) de l'elaboració d'un vi conreat ecològicament, sense productes químics, que passava d'allò més bé tot delectant-nos amb els formatges. Al mateix temps que volem agrair-los aquesta presentació, també donem les gràcies al forn L'ESPIGA D'OR per la seva col·laboració desinteressada. I acabàvem el mes de juny i amb això les activitats del divendres de la temporada, amb **UN RECORREGUT PER LA POESIA DE JOSEP M. DE SAGARRA**, a càrrec del jove professor de l'I.E. Manuel de Cabanyes, Jordi Llavinà, profund coneixedor i entusiasta de l'obra d'en Sagarra, com vàrem tenir ocasió de comprovar. Acabava l'acte amb coca i cava per celebrar l'arribada de l'estiu i amb això la finalització de les nostres activitats culturals dintre el local pel que fa al curs 95/96. A partir del setembre vinent ja en tornarem a parlar, si és que les obres al local no ens impedeixen de seguir el nostre programa. D'aquí a allà ja ho veurem. Bon estiu i bones vacances a tothom!

Un aspecte de la sala d'actes el dia del tast de formatges artesans i vi biològic. Foto: Rosa Farniol

Abadies occitanes (18)

SILVANÉS

Avui, la carretera N-9 de França està en obres en molts trams, però quasi bé enllestida, i juntament amb l'autopista A-35 serà amb tota probabilitat el trajecte millor per arribar a París amb cotxe en el futur.

Aquesta carretera segueix si fa no fa, en el seu trajecte de Milhau (Millau) a Besiers, un antic camí romà i medieval. A l'època imperial, durant els segles I i II principalment, a prop de l'actual ciutat de Milhau, a la riba del Tarn, Graufesenque, hi havia una importantíssima zona de manufactura de ceràmica, «sigillada», que exportava a tot l'imperi a través del port de Narbona, i per tant havia de ser transportada. L'empresa no era fàcil, ja que de la vall del Tarn al mar hi ha tot un massís, l'altiplà de Larzac, que no era fàcil de passar. Una gran extensió pedregosa molt inhòspita i plena de perills, que queda rodejada de cingleres per tots cantons.

Abans d'arribar al mediterrani, el camí havia de baixar l'altiplà i el lloc més escaient era el pas de l'Escaleta, que permetia d'arribar a Lodeva i continuar cap a la Mediterrània.

Fa uns anys, recordo que en els meus primers viatges a Occitània travessar el pas de l'Escaleta em feia decidir de fer nit abans si l'hora s'hi esqueia. Actualment un túnel evita el pas i el viatger no és conscient de les possibles dificultats. Hem de reconèixer

que el que s'ha guanyat en comoditat i rapidesa, s'ha perdut en encant i de saber on estem.

A l'època medieval ja ens podem imaginar que el famós pas era

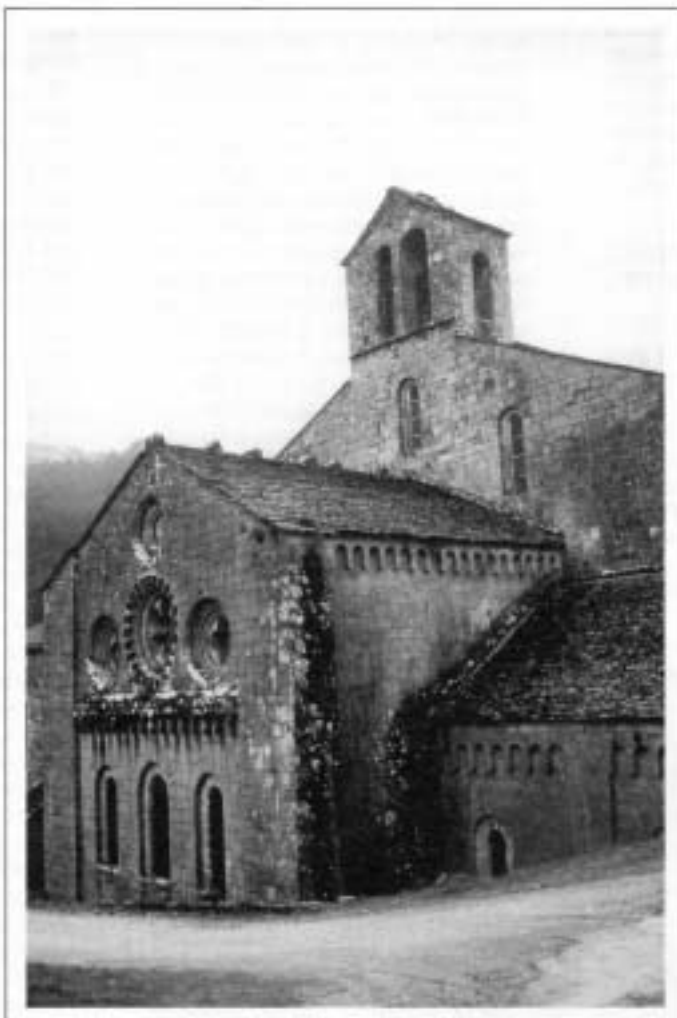
El senyor del castell de Sant Fèlix de l'Héras, situat a poc més d'un quilòmetre del pas, era un dels principals bergants de la zona, i com que era pobre —de fet les terres que senyorejaven no eren agrícolament gran cosa— es feia un sobre-sou assaltant els pobres o «rics» viatgers que s'aventuraven per l'antic pas dels ceramistes romans.

Ponç de l'Héras era un típic senyor del segle XII, violent, orgullós, arrau-xat, però a la vegada extremadament religiós, i un dia va decidir penedir-se de tot. Un dia de Nadal comença retornant el que li quedava dels robatoris, demana perdó al bisbe de Lodeva, fa un peregrinatge a l'abadia de Sant Guillem le Desert (Abadies occitanes-6, desembre 1992), i a Santiago de Compostela, tot convencent els seus companys de banda i de retorn s'instal·la com a ermità, però ben aviat va organitzar una comunitat.

L'organització fou ajudada per l'abadia cistercenca de Mazam, una de moltes abadies cistercen-

ques occitanes, i fou així com es fundà Silvanés, filla de Mazam, en la línia directa de Cîteaux, el 1132. Ponç de l'Héras va refusar ser-ne l'abat i va passar la resta de la seva vida com a monjo de l'abadia.

El lloc escollit per a la fundació és realment isolat, propici per a la pri-

Abadia de Silvanés. Exterior de l'absis. Foto: S. Buti

lloc habitual de lladres i saltejadors i no precisament qualssevol. Els mateixos senyors feudals dels castells veïns es van dedicar a «cobrar» per passar. Avui, d'aquest assalt se'n diu peatge i és legal...

mera intenció d'ermita. En una petita vall, Cabot, afluent del Dordon, a la vegada afluent del Tarn, molt a la vora dels altiplans. De fet mai t'hi trobes, és un d'aquells llocs on cal anar expressament.

De fet, l'actual emplaçament és situat a uns 2000 m de la primitiva comunitat de cabanes però el lloc no és gaire diferent. Molt aviat començà la construcció de l'edifici, un dels exemplars més reeixits de l'art cistercenc. Les obres s'iniciaren el 1151. Hauríem de ressaltar, per la seva decoració, l'exterior de l'absis, recte, amb finestres, frisos i rosasses. L'austeritat de la façana oest, amb una magnífica finestra i dues portes laterals que s'obren a un pany de paret

totalment nu. La immensa nau, ampla i força aclarida per uns finestrals laterals amb columnes adossades que disposen de capitells amb decoracions vegetals de gran elegància. El claustre, molt malmès, amb columnes geminades i amb capitells esculpits amb motius vegetals i el molt interessant scriptorium, ja del segle XIII, però amb un bellíssim conjunt de columnes i arcs gòtics en forma de palmera.

Com ens podem imaginar, ja que és la història quasi habitual de totes les abadies, en un primer moment va prosperar gràcies a la generositat dels nobles i veïns. A la façana nord hi ha una inscripció amb el nom de «Johan Rotgerii, soït», Joan fill de

Roger. Aquest Roger era Roger Trencavell (occ: Trencavèl), vescomte de Carcassona i Besiers, probablement pare del que fou mort pels francesos durant la croada contra el catarisme.

A finals del XIII i principis del XIV, el Larzac fou dominat pels Templers, «Santa Eulàlia de Cernon, La Coverturade (occ: La Covertorada), La Cavalerie», etc. i Silvanès inicià una decadència agreujada per la croada, la Guerra dels Cent Anys, guerres de religió, etc.

El 1591 fou assetjada pels calvinistes i va resistir. El 1791 hi quedaven quatre monjos, el 1793 un monjo sol feia el servei parroquial i els edificis foren venuts. El 1801 va tornar a ser parròquia i encara ho és ara.

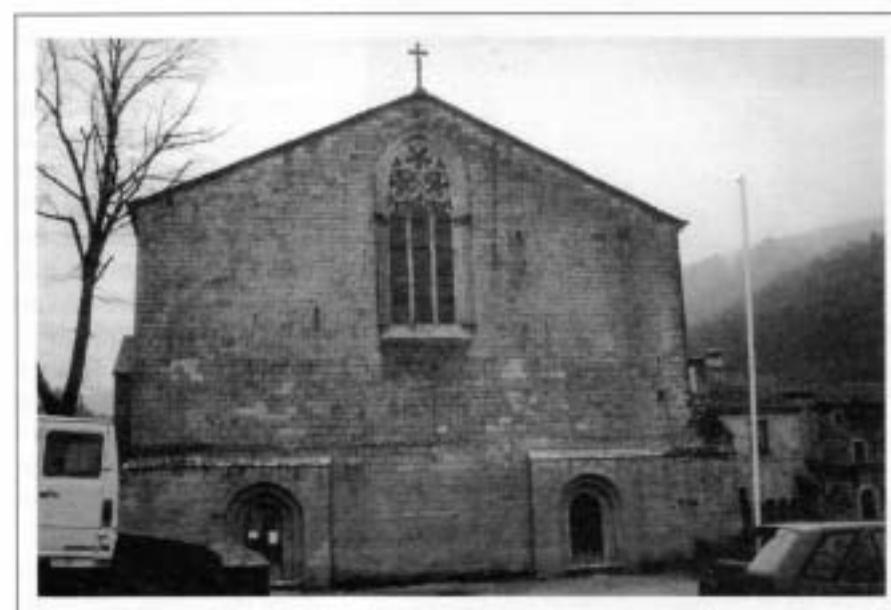
Actualment s'ha volgut —i en part s'ha aconseguit— retomar Silvanès a la seva esplendor. És un centre d'acolliment, cultural, de trobades i de festivals de música que té força renom. El lloc és apropiat i els programadors saben el que es porten entre mans.

El millor camí per anar a Silvanès (no el més curt) és passant per Roquefort-sur-Soulzon. De la N-9, que agafem a l'autopista passat Besiers en direcció a Millau, arribem a Roquefort des de l'Hospitalet du Larzac per la D.23.

Roquefort és el poble on han de madurar un temps i fer créixer els fongs tots els formatges amb denominació d'origen «Roquefort», fets amb llet d'ovella dels altiplans i que els amants d'aquest producte coneixen abastament. És obligada una visita a les caves, n'hi ha més d'una, les més grans són les «Société», que dominen el mercat, però no s'han de menystenir les «Papillon», que produeixen una varietat de «Roquefort» ecològica.

De Roquefort arribem a Saint Affrique, d'on ja seguirem les indicacions que ens portaran a Silvanès. De fet pot ser una immillorable excursió per conèixer una mica l'extraordinari país de l'entorn.

Salvador Butí

Abadia de Silvanès. Façana oest. Foto: Salvador Butí

Abadia de Silvanès. Claustre. Foto: Salvador Butí

PUIG PEDRÓS

Darrer cim de la trilogia ceretana

I dic el darrer de la trilogia ceretana, no menyspreant la seva alçada, sinó perquè des de l'any passat volia haver assolit els tres grans cims que enlairen les seves festes, amb vocació de tres mil, però sense arribar-hi per poques desenes de metres. Durant el Campament d'Estiu a Enveig, vaig repetir el Carlit de 2921 m i el Puigmal de 2910, però em va quedar per fer el Puig Pedrós per culminar els vèrtexs d'aquest triangle muntanyenc de la Cerdanya. No havia tornat en aquell cim des d'una Setmana Santa curulla de neu de l'any 58 que serví llavors no només per pujar al cim sinó per ajudar a creuar la frontera cap a França un dels companys de cordada, el Ferran Gascon, que anava a cercar les llibertats que aquí no teníem.

Però se'm va presentar l'ocasió d'eixugar aquest dèficit pendent quan tot rumiant què faríem per Sant Joan, després de desestimar anar a preparar la sortida andorrana del Comapedrosa, a algú se li va ocórrer: anem a fer el Puig Pedrós, oi? I pensat i fet.

Carretera i manta cap al túnel del Cadí, i amb una breu aturada per esmorzar ens enlairem fins a Meranges i continuem fins al refugi de Malniu, on per poc no trobem lloc per aparcar els vehicles de curulla que trobarem l'esplanada del davant. Tot

i que eren les deu del matí i no semblava l'hora més propícia per començar a caminar, nosaltres tossuts, amunt, i a més escollint el camí més

Planell de Calmquerdós. I a l'extrem occidental d'aquest altiplà s'aixeca una suau punxa de menys de dos-cents metres pel seu damunt, que és el nostre objectiu d'avui: el cim del Puig Pedrós, de 2911 m segons els mapes de l'Alpina.

I ja ens teniu camí amunt deixant de banda l'estany Sec i enfilant-nos cap al coll de les Mulleres, i seguint fins que un incident vingué a trencar l'empenya que portàvem. En saltar un dels molts torrents—segurament a l'alçada de la Font Negra—la Viky va i ens rellisca amb tanta mala sort que es queda sense poder aixecar el braç ni bellugar l'espatlla dreta. Ja hi som!

Abans no es recupera ha passat una bona estona entre conyes i gemecs i finalment, amb el braç penjat d'un mocador, sense la motxilla i amb l'ajuda d'un bastó d'esquí, tot xino-xano ens presentem davant el refugi «Folch i Girona», situat com ja dèiem abans al peu del cercle lacustre dels Engorgs. Calla, però, abans d'arribar-nos cap a

aquell habitacle, traspasar una espectacular congesta de neu que a més féu la delícia dels fotògrafs en trobar foradada la neu de forma espectacular per la torrentada d'aigua que baixava dels llacs. Després de convèncer la Viky que no es quedés al refugi i que tot no era res—però li feia mal de debò—, que podia seguir

Arribant al Refugi Folch i Girona, una espectacular congesta de neu ens deixa travessar la torrentada. Foto: Manel Vidal

llarg, que, tot flanquejant el riu Duran, anava a parar sota el cercle dels Engorgs, a tocar el refugi federatiu «Folch i Girona», en comptes d'agafar el camí més curt però que supera una veritable muralla i que desemboca en un immens altiplà que va des de les Mulleres de Puigpedrós fins al

Davant el Refugi Folch i Girona, parada obligada i deliberacions. Foto: Manel Vidal

Davant la Portella de Meranges, no ens podem estar de retratar el Roc Colom. Foto: Blanca Fargas

Tot pujant al Puig Pedrós, admirem la llarga carena del cercle dels Engorgs. Foto: Manel Via

pujant i que no teníem intenció de tornar pel mateix lloc, emprendríem novament la pujada no sense travessar amb grans dificultats torrents d'aigua i molles. I puja que puja fariem cap a la Portella de Meranges, fregant els 2600 m, un coll entre la carena del Pic Calm Colomer i el Puig Pedrós. Una fita marcava la divisòria cap a l'Arieja, a l'estat francès, i just davant nostre una espectacular agulla: el Roc Colom, i cap a la dreta, una llarga i redreçada carena que després d'una inacabable pujada entre tartera i herbei ens portaria a un avant-cim pedregós i ample, que entre llenques de boira i de pedra ens faria dubtar si érem prop del cim. Els darrers de la colla trobarien la resta mig amagats del vent gelat que bufava, arrecerats sota un munt de roques, molt propers a la fita del vèrtex geodèsic que ens demostrava que havíem assolit el Puig Pedrós.

Feina hi hagué per fer moure a tothom i poder-nos fer una pose fotogràfica que deixés constància gràfica d'haver culminat l'aventura. Després de donar una ullada a la boirosa panoràmica, només distingiríem darrere els cercle dels Engorgs els Pics Blanc i Negre d'Envalira sobre del Grau Roig i el Pas de la Casa andorrans, mentre que més enllà també sobresortien els pics de Font Negra, damunt de Pimorent. I fugiríem ràpids avall ja que caldria més endavant aturar-nos per menjar alguna cosa.

Potser una de les estones més divertides fou baixar del cim fent bots per un suau pendent de neu tova que ens connectaria amb aquella immensa plana que abans us hem descrit. Però la vora d'aquesta plana és gairebé a tot arreu encinglerada i només uns pocs passos habiliten el camí de sortida. El primer que vàrem trobar, tot i marcat per les fites, sembla un xic complicat perquè hi baixin alguns de la colla, entre els quals, recordem, portàvem una accidentada. Ja ens teniu dirigint-nos pla enllà fins a situar-nos damunt l'estany de Malniu, on el mapa i alguna fita ens indiquen camí de baixada, però unes redreçades

congestes de neu ens fan desistir també d'aquell lloc.

Tornem enrere i el Jani segueix unes fites i va tirant avall per un altre corriol, fins que el perdem, mentre que n'hi ha que no s'atreveixen a baixar per allí. I continuem tirant enrere, fins que la intuïció ens fa agafar el bon camí, just quan tot i sortint el sol, també comença a caure una fina calamarsada. Ha passat molta estona i no tenim més remei que aturar-nos a reposar forces. Un fred que pelava ens va acollir mentre mossegaven quatre ganyips i altres animalades, alhora que el cel anava espolsant unes diminutes volves de neu, i algú, en veu baixa, cantava allò de «Neva i fa sol, les bruixes es pentinen...» Just el temps d'alimentar-nos i som-hi avall, ja que a més érem amb la incògnita de si el Jani se n'havia sortit, d'aquell camí que havia triat abans. No triaríem gaire en divisar al fons l'Estany Sec, els cotxes i moltes tendes pels voltants. El corriol, que baixava decididament, ens tornaria a enllaçar amb el camí que al matí havíem seguit per pujar, i amb un tres i no res ens presentem davant els vehicles on el Jani ens esperava impacient.

Ens abronquem ben cordialment: «Si que heu trigat, jo he baixat per Malniu! I tu, per què te n'has anat, per aquell camí! Si t'hem cridat, no ens senties? Jo també us he cridat!... Bé, vaja, que tot ha sortit bé, encara que el Jani confessava que aquella baixada no era apta per a cardíacs i ja s'imaginava la Farri i la Viky fent bivac agafades a la roca! Una foto davant el Refugi segellaria una jornada memorable. La tornada, prèvia aturada a Meranges, la fariem per la Collada de Toses i cap a Planols a fi de passar la nit al nostre Refugi Baldric. Abans, la Viky marxaria cap a Vilanova amb el cotxe del Manel per guarir-se del cop rebut, mentre nosaltres derivàrem cap a Nevà i al dia següent intentar arribar-nos al Costa Pubilla. Però això ja són figues d'un altre paner.

Josep Blanes
Sant Joan de 1996

Ja som tota la colla al cim del Puig Pedrós. Al fons, la serralada del Cadí. Foto: Rosa Farriol

La immensa plana després del seu pendent nevât del cim. Foto: Blanca Forgas

Ja som a les envistes de l'estany Sec, prop del refugi. La davallada s'acaba. Foto: Manel Vidal

Carta oberta A UN AMIC

Estimat Xavier,

Fa unes setmanes llegia al diari *AVUI* que t'havien concedit la Creu de Sant Jordi. Ja feia temps que t'ho mereixies. Després d'haver llegit aquesta agradable notícia —de vegades costa, de trobar-ne de bones, als diaris— vaig estar pensant com et vaig conèixer.

Va ser l'any 1972. El Salvador era el secretari d'Amics de la Sardana, començàvem a sortir junts, em va parlar d'aquesta Secció de la Talaia i em va dir si volia col·laborar-hi. Vaig venir a una de les reunions i et vaig conèixer. Tu treballaves de valent en el butlletí d'Amics de la Sardana. Recordo els títols d'alguns articles: «Les malures del sardanisme» (maig 1972),

«Indelicadeses que podeu cometre ballant sardanes» (juliol 1972), «La sardana: Oració comunitària» (novembre 1972). També recordo els teus escrits sobre la llengua «Parlem bé» on ens alligonaves de com havíem d'expressar-nos correctament.

A les tardes dels dissabtes, des del mes de febrer fins al mes de maig, el Salvador i jo començàvem una de les primeres activitats plegats, un curset de sardanes al carrer Anselm Clavé. Recordo una àvia que portava cada dissabte la seva neta al curset i a qui vares dedicar una carta oberta al butlletí de Nadal. Fa uns mesos vaig veure aquesta neta, la Núria, me la vaig mirar emocionada. Quants records i que de pressa passa el temps.

El mes de juny de 1973 vam organitzar una excursió cap a Gisclareny, també venien la Gemma, la M. Teresa i el Salvador. A la primera pujada jo vaig fer figa. Vam dormir a Gisclareny, en una pallissa que ens deixaren uns pagesos. Tenien una gossa que s'anomenava Dara; anys més tard, quan el Salvador i jo en vàrem tenir una li posàrem el mateix nom. L'any següent commemoràvem el cinquè centenari de la impressió del primer llibre escrit en català i continuàvem amb els curssets de sardanes per a joves de més de 17 anys. Fruit de tot això nasqué, el 22 de setembre de 1974, la colla sardanista VOLE-RANY. El nom t'agradà molt. Deies en el butlletí del Campament-Aplec de Tardor (1974): «Es un nom propietat d'aquests rodals mariners nostres. Esteu ajudant, per tant, a difondre un mot que és ben ple de sonoritat, que ens van deixar els nostres llops de mar de l'antigor. Heu fugit de tantes denominacions que són fruit de pensa que no furga». I continuaves dient: «Sou fills, per tant, d'un missatge i d'una vida. I ara us toca el torn d'espargir missatge i vida al vostre entorn. Si no fos així faríeu un frau a la Història, a Vilanova, a Catalunya, i a la gent. Qui més ha rebut, més ha de donar. Vosaltres, a través de les nostres institucions, a través dels pares i dels amics, heu rebut aquest missatge d'estimació, que era filla de vida. Avui, en desitjar la benedicció del banderí, feu, de fet, promesa solemne d'ésser fidels a tot el que ell vol dir també de missatge i vida.»

El Salvador i la M. Carme Duran a en Xavier Garcia el dia de l'homenatge i en nom de la Talaia una fotografia commemorativa de la pujada de la Il·lúdia votiva a Montserrat. Foto Arxiu.

L'any 1975 s'engegà el pro-

jecte d'un diari en català. La primera reunió fou promoguda per Amics de la Sardana i vingueren a parlar Josep M. Espar i Enric Cirici. A Vilanova li corresponia 200 persones que aportessin 1000 pessetes per assegurar el naixement d'aquest diari en català: *L'AVUI*. Es van aconseguir els 200 i si no recordo malament alguns més i una vegada més aportarem el nostre gra de sorra. Finalment, el 23 d'abril, diada de Sant Jordi, sortia el primer diari en català després de 35 anys de no tenir-ne cap.

L'any següent, Amics de la Sardana celebrava el X Aniversari. En el butlletí d'aquell mes deies: «Nosaltres avui celebrem els deu anys de vida d'AMICS DE LA SARDANA en el si de l'Agrupació Excursionista Talaia, com a membres autònoms però lligats entranyablement amb ella. I això val la pena que ho festegem. Perquè són deu anys de treball, amb il·lusió, amb afany...» Si tota la gent que ha passat per Amics de la Sardana hagués entès aquesta frase: «Amics de la Sardana lligats entranyablement a la Talaia» potser el futur d'aquesta secció seria més esperançador. Aquest mateix any recordo que el Salvador fou elegit president dels Amics de la Sardana. La junta es continuava reunint, celebràvem el reconeixement del nom de la ciutat de Vilanova i la Geltrú, deies en el butlletí d'estiu del 1976

Et salutem
Vilanova i la Geltrú
nova de trínca,
però eterna,
tan desitjada,
amarada de catalanitat.

«El nom no fa la cosa. Ho sabem. Però la cosa comença a ésser ella mateixa quan posseeix el nom que li correspon. La nostra ciutat, la dels nostres fills, com tota comunitat, sempre tindrà problemes, però ara ha desaparegut el problema de no poder-la reconèixer.»

Una excursió amb el Xavier Garcia cap a Gisclareny (29.6.73). Foto: Salvador Butí

El mes de novembre de 1977 et comentava les meves idees polítiques, les meves inquietuds, fruit d'aquesta conversa fou l'article del butlletí de Nadal que, amb el títol «Continuar estimant Catalunya en els seus joves dintre el sardanisme» m'aclaria els conceptes.

L'any 1981 Amics de la Sardana celebrà el quinze aniversari i tu continuaves amb les teves paraules reflectides en el butlletí: «Sigues el que sou», animant-nos a seguir «amb totes les coses bones i dolentes que s'han fet des d'Amics de la Sardana, per a tornar-se a embrutar les mans, encofumats en la roba vella de la feina».

Al començament de l'any 1984 nasqué l'Elisenda, el Salvador i jo ja no continuàvem al capdavant d'Amics de la Sardana, però l'activitat no decaigué. Aquest mateix any es formà una candidatura per accedir a la presidència de la Talaia, encapçalada per en Joan Toledano, hi prenguérem part però la sort no ens acompanyà. Però l'any 1988 s'intentà de nou i el Salvador fou elegit president de l'entitat. Tornava a començar una altra etapa a la nostra vida, tirar endavant la Talaia. Amb motiu del 40è aniversari de l'entitat, en el qual no vas dubtar en ajudar-nos quan

et vam necessitar, poguérem llegir el teu article: «40 anys. Molta vida. Crida als joves», on adreçaves, en acabar l'article, unes paraules a la gent jove de l'entitat, uns consells, unes reflexions perquè l'entitat continuï endavant.

A finals del 1992 diverses entitats vilanovines, entre elles l'A.E. Talaia, et van fer un homenatge. L'entitat t'obsequià amb una fotografia, en la qual es podia veure com tu, juntament amb altres companys, pujàveu a peu la llàntia cap a Montserrat. Vas dir: «és el millor regal que em podíeu fer».

L'última vegada que vaig parlar amb tu va ser a l'església de Sant Antoni Abat, amb motiu de la presentació de l'àngel del campanar. Vam felicitar-te per la concessió de la Creu de Sant Jordi. Et vaig veure feliç, resplendent. Vas fer broma amb l'Elisenda, ella recorda que vàreu ballar una sardana plegats l'any passat a la Nit de la Sardana i també recorda el que vares dir-li: «mira els teus pares com ballen, tens uns bons mestres». Nosaltres també en tenim, de bons mestres, sobretot un que es diu Xavier.

Amb tota l'estima

M. Carme Barceló i Martí

El "hobby" d'aquesta primavera (24) **LA RAMBLA DE VILANOVA -1-**

EL NOM DE RAMBLA

Les rambles són cursos d'aigua intermitents que depenen del règim pluvial. Encara que aquest terme és més popular en terres valencianes, a la Catalunya seca es denominen rieres i a la Catalunya humida torrents. La nostra Rambla, però, no era un antic pas d'aigua, ja que tot el seu recorregut es planejà travessant els horts i conreus que més avall descriurem i aquesta qualificació

de Rambla li deuria venir per influència de la rambla barcelonina. I és que entre els barcelonins i els vilanovins hi hagué una mena de «pica» per veure qui tenia la rambla més llarga, o també ho podem trobar en el primer establiment de begudes que hi ha a mà esquerra amb la font al davant (ara a Vilanova ja no hi és) i que tots dos estan batejats com «Canaletes». Quant al camí que seguien les aigües, no hi ha dubte que circulaven en direcció al

torrent de la Pastera. Encara avui dia podem observar que molts carrers transversals que neixen al centre de la vila tenen un lleuger pendent envers el dit torrent (carrers Major, de la Lluna, Sant Antoni, Mercaders, Santa Eulàlia).

Ja en els nostres dies, el nom de la Rambla ha estat utilitzat per la revista que editava l'òrgan de la Comissió Municipal de Jubilats, dels quals era el portaveu.

La Rambla Principal, aproximadament el 1917, davant el Teatre Artesà. Foto: Thomas

LA NOSTRA RAMBLA PRINCIPAL

Aquesta gran via al centre de Vilanova que travessa la població de N a S i que al mateix temps uneix tot el barri de la Marina amb la resta de Vilanova fou des del seu començament molt polèmica.

El començament de la seva construcció se situa a l'any 1815, justament poc després que haguessin marxat de Vilanova els exèrcits de Napoleó. La intenció era de fer-la perpendicular a l'església de Sant Antoni Abat, de manera que des del seu final a mar es pogués veure bé tota la façana de la plaça de les Neus al mig de la Rambla. Hi hagué, però, egoïsmes particulars que van fer variar aquest primer pensament popular i la Rambla es va haver de començar en un angle agut en relació a l'església, marcant ja per sempre l'actual traçat, i és que entremig dels dos extrems hi havia de tot, és a dir, hi havia construïdes cases, fàbriques, camps oberts i també horts tancats com ara el del convent dels caputxins situat entre els actuals carrers del Recreo i el de Cervantes per la banda de dalt i el carrer Col·legi per la banda de baix.

Tal com dèiem, el 1815 es comença la Rambla, però no pas en la seva confluència a la plaça de les Neus, sinó en el seu entremig, i no fou fins l'any 1856 que s'enderrocaren les tres cases que hi havia (que havien estat adquirides per subscripció pública i en la qual hi prengueren una part molt important els vilanovins residents a Cuba) i s'obria a la plaça de les Neus.

L'any 1815 tenim doncs un primer tram que anava del carrer Teatre fins a l'hort dels caputxins.

Arriba però l'any 1820 i amb ell un trienni de govern lliberal al país que va originar l'abandonament i la partença dels caputxins dels seus convents, cosa que van aprofitar els veïns de Vilanova, que per compte seu van tirar la tanca a terra i van prolongar així la Rambla una bona colla de metres.

Cada canvi de govern era un estira i arronsa en la prolongació d'aquesta Rambla de Vilanova que estava naixent. L'any 1823 torna un govern més propici als interessos dels frares i els caputxins tornen a Vilanova i reconstrueixen les dues tanques del seu hort, barrant altra vegada el pas a la Rambla i posant-s'hi com una falca al mig.

Passen dotze anys i així es va arribar a l'any 1835 en què, com ja sabem, la desamortització de Mendizábal va desposseir de les seves propietats i béns l'església i també els ordes religiosos i així els frares caputxins van haver de marxar un altre cop de Vilanova, aquesta vegada definitivament. Van haver de passar dotze anys més fins que arribés un acord municipal de l'any 1847 autoritzant el nou enderrocament de la tanca que partia la Rambla, i aquesta es va poder prolongar definitivament. L'any 1856 arriba ja als actuals carrers de Tetuan i Havana i queden paralitzades les obres una colla d'anys davant la tanca de l'horta Miró.

GUMA I FERRAN O SOLER I MORELL

Tots dos cognoms corresponen a dos patricis vilanovins del segle passat, durant el qual van demostrar la seva estimació pel poble. Quant al tema de la prolongació de la Rambla cada un

d'ells oferia una proposta oposada.

Pau Soler i Morell era propietari de gran part dels terrenys que hagués ocupat la part baixa de la Rambla, si el seu traçat s'hagués fet «oblic», a partir de la Rambla Ventosa fins al mar. Ell cedia els terrenys i no s'haurien hagut d'enderrocar edificis, abaratint així el seu cost i permetent-ne la finalització en un espai molt reduït de temps. Això sí, la Rambla ara no seria recta de dalt a baix.

Francesc Gumà i Ferran era partidari d'una construcció totalment recta, costés el que costés la seva construcció tant en diners com en temps. Amb aquesta finalitat va comprar una part de la dita sinia Miró i com havia promès va cedir 90.000 pams de terreny per a l'encreuament de les dues Rambles (actualment aquest punt —i des del 21 de novembre de 1901— porta el seu nom com a plaça) i per a la seva prolongació en línia recta en l'actual traçat.

Per arribar a prendre aquesta decisió hi va haver força moguda a l'Ajuntament. Els dos patricis tenien els seus partidaris, així com la resta dels veïns que en sortien afectats. Finalment, i posat el tema a votació, va donar el següent resultat: a favor de fer la Rambla en línia recta 8 vots, a favor de fer-la en línia inclinada 5 vots. Així quedava decidit el futur de la Rambla, arribaria un dia que des de la plaça de les Neus es veuria el mar.

Gumà i Ferran, que no parava de fer viatges a Matanzas (Cuba), que era on tenia els seus negocis, el mes de setembre de l'any 1865 organitza una subscripció destinada a poder col·locar

Un altre teatre emblemàtic de la Rambla: el teatre Bosc. Foto Arxiu

38 bancs a la Rambla que s'estava construint i que van costar 719 duros. El mes d'octubre tornava a marxar cap a Cuba i era la cinquena vegada que s'embarcava, però tornà a Vilanova on encara hi realitzà grans coses. Era l'any 1872 i la Rambla ja tenia 700 m de llargada.

UNA NOVA EMPENTA A LES OBRES

Les obres van continuar a partir de l'any 1873, des de la plaça Gumà i Ferran, però no fins a mar, sinó que arribaren fins al carrer Soler però per la part dreta mirant avall, ja que a l'esquerra hi havia unes construccions que barraven el pas i que es van haver d'enderrocar, com es pot comprovar en la numeració de les cases del carrer Soler (Conxita Soler era l'esposa del Sr. Ferrer Vidal) on es veu que hi manquen els antics nùms. 1-3-5-7, i és que per la seva banda dreta s'hi escolava el «Camí Gran», actual carrer Ferrer Vidal, que, sortint de la plaça dels Carros, on hi havia el Portal de Mar, comunicava amb la Marina.

Fins aquí la Rambla amida-va quasi 1000 metres de llargada. Les juguesques entre barcelonins i vilanovins entorn de la longitud de les respectives Rambles se succeïen amb avantatge per als vilanovins.

Aquesta vegada la parada va ser molt llarga, ja que van passar més de 70 anys perquè arribés a termini el projecte de Francesc Gumà i la il·lusió de tants vilanovins de poder veure la Rambla finalitzada al passeig de Mar.

L'ÚLTIM TRAM DE LA RAMBLA

Amb la paralització de les obres de prolongació de la Rambla durant tants anys, es va arribar a la dècada dels anys 1940. En tot aquest entremig s'havien succeït molts consistoris a la Casa Gran, uns de més democràtics i uns altres no tant i aquest tema de la Rambla era a l'ordre del dia en moltes reunions de l'ajuntament, però mai hi havia pressupost suficient per a les indemnitzacions pertinents. Era tema al diari i també entre els vilanovins, que desconfiaven de

veure-la acabada, i molts vilanovins van morir en aquests 70 anys sense veure-ho acomplert.

No tothom però tenia pressa en portar aquest projecte a terme i era natural, ja que hi havia una colla de famílies que hi vivien i per als quals, recol·locar-se en un altre lloc els era un trauma.

Però finalment l'any 1947 es posa en marxa la màquina burocràtica per a la finalització i urbanització de la Rambla. Aquesta decisió la portà a terme l'Ajuntament que presidia des de feia tan sols un any l'Antoni Ferrer Pi (va prendre possessió del càrrec el dia 5 de juliol de 1946 i l'ocupà durant 23 anys). Tot i el problema de la manca d'habitacles que hi ha en aquells anys a Vilanova i que ha estat un escull difícil de solucionar, s'enderroquen doncs una vintena de cases de la banda dreta del carrer Ferrer i Vidal i també els magatzems de l'antiga fàbrica de «Mar» que hi havia hagut allà. Aquesta fàbrica de filats i teixits fou la que construí el patrici vilanoví el Sr. Josep Ferrer Vidal l'any 1848 (per això aquest carrer porta el seu nom).

Joan Ll. Sivill i Vergés

Bibliografia:

Anales de Villanueva y Geltrú (1850-1880), José Maria Freixa Olivar.

Vilanova i la Geltrú. Imatges de la Ciutat i de la Comarca. Albert Virella i Bloda.

Els carrers de Vilanova, Vol. 2. A. Castells, J. Sabater, J. Virella.

Els carrers de Vilanova, Vol. 4. V. Carbonell, A. Castells, J. Sabater.

UNA PUJADA AL MOTEIXO

La primera vegada que vaig veure el Monteixo va ser el dia 2 d'agost de 1976 des de dalt de la Pica d'Estats. Era molt jove, havia aprofitat l'avinentsa del centenari de l'excursionisme català i pujava la meva primera muntanya, el primer cim de la meva vida, estrenava botes, grampons, piolet, i moltes ganes. Vaig pujar «sol», bé, en realitat hi havia molta gent, però no els coneixia de res, jo anava sol, amb molta il·lusió.

De dalt de la Pica d'Estats vaig veure el Monteixo, un cim punxegut, davant, a l'altra banda, i en l'eufòria del moment, «havia arribat!», vaig prometre'm que hi pujaria.

Han passat 20 anys, he continuat fent muntanya, però potser perquè altres projectes han passat davant i potser perquè en els primers anys valorava molt el fet dels 3000, el Monteixo havia quedat esperant.

De mica en mica he anat apreciament les muntanyes no solament per l'alçada sinó també per la bellesa, la situació, les característiques tècniques, el seu simbolisme, etc. i per fi vaig recuperar el vell projecte. Han fet falta 20 anys. L'any passat, des del cim del Salória, vaig dir-me a mi mateix que no passaria més i sense comentar-ho a ningú, a l'hora de programar les activitats de muntanya d'aquest

estiu, vaig insistir molt -potser em vaig fer pesat- amb els meus companys.

El primer itinerari escollit era

Vam dormir a la fonda d'Àreu després de fer unes petites anades de reconeixement i van ser les propietàries de la fonda les qui ens van confirmar com era de dur pujar al Monteixo des d'Àreu.

«Jo vaig anar-hi als 16 anys i vaig estar dos dies sense poder-me moure». «Ningú no hi puja, per aquí». «És molt pesat»... Foren els comentaris que vam sentir, i després, la senyora més gran va indicar-nos que ella anava a fer bolets cap a una zona pujant cap a Aixens i Els Socarrats, i que des d'allà es podia pujar anant una mica cap a la dreta, i ja ho veuríem.

No sé per què però ens van convèncer. Jo, que sóc particularment curiós en conèixer l'itinerari, no sé per què però em vaig deixar convèncer.

A dos quarts de sis del matí de l'endemà enfilàvem cap al Pla de la Selva i d'allà per una altra pista que pujava a Aixens, cada vegada més dolenta pel tipus de cotxe que portàvem, fins que

vam considerar que ja n'hi havia prou. Es tracta d'agafar sempre la pista de la dreta i arribar fins al final de tot. Nosaltres, a dos quarts de set vam deixar el vehicle i vam continuar a peu.

Arribats al final de la pista vam enfilar el bosc en la direcció que ens

El Miquel i la Nati fan els últims esforços per arribar. Foto: Salvador Butí

pujar des d'Àreu, era una pujada impressionant de 1700 m de desnivell, molt fort i continuat, però ens va semblar que era el més correcte. No tots pensaven el mateix i cal reconèixer que el dissabte, a Llavorsí, vam parar per última vegada el cotxe per prendre definitivament la decisió. Hi havia qui no ho veia clar.

va semblar millor i de mica en mica vam guanyar alçada. De fet el cotxe el vam deixar a uns 1700 m alt i la pista s'acaba a uns 1900 m.

En un moment determinat, un gran soroll d'ales ens va fer córrer. Un gall fer era a l'altre costat d'una pujada (ens ho van confirmar al poble). No el vam veure gaire bé, però ens va fer molta gràcia. Continuem pujant en direcció a la muntanya que veiem amb molta neu davant nostre i decidim pujar cap a la dreta per guanyar la cresta, que ens sembla més factible. La pujada, encara entre el bosc i amb força neu, és molt dreta. «Renoï, si per aquí és més suau, com serà per la directa!».

S'acaba el bosc i continua la pujada cap a la cresta, amb neu i tartera. Arribem a dalt i veiem el cim del Monteixo per primera vegada. Encara ens falta una bona estona.

La cresta és realment fàcil i amb un pendent que comparat amb el que hem fet ens sembla suau. Aquesta ens porta cap a un replà situat a sota mateix de la punta final, que és a uns 200 metres per sobre.

Des d'aquí veiem tota la pujada des d'Àreu. «Déu n'hi do», però també ho haguéssim fet.

La pujada final és molt dreta, amb neu dura al principi. Ens posem els grampons per anar més segurs i pugem amb la vista posada al cim.

A les 10 del matí, més o menys, arribem a dalt. La Pica d'Estats ens retorna la visió des de l'altre costat 20 anys després, majestuosa. Tot l'espectacle de pics se'ns obre a 360°. Que familiar que resulta tot! Els cims que un dia o altre hem trepitjat ens envolten i ens recorden altres dies de satisfacció. Ens sentim a casa. Estem rodejats d'amics, aquí dalt, totalment sols però entranyablement contemplats.

Hem estat els únics que hem pujat, potser fins i tot som els primers de la temporada. Per què sempre tot-hom puja als mateixos llocs?

Mengem una mica, parlem, ens relaxem, descansem, ens expliquem anècdotes que molt probablement ja ens hem explicat alguna vegada, en resistim a abandonar aquest indret màgic.

Una hora més tard baixem. En un moment ens situem al primer coll, i després la cresta fàcil, una altra vegada comentaris sobre la projectada pujada des d'Àreu, baixada cap al bosc, la pista i el cotxe.

A quarts de dues, a Àreu, comentàvem amb els propietaris de la fonda les anècdotes. «Senyora, les seves indicacions han estat totalment exactes, hem anat cap a la dreta i ho

hem trobat.» «Veieu, a mi ja m'ho semblava. Jo hi aniré un dia amb uns amics d'Andorra.»

Dinem, per cert molt bé, i cap a casa.

Salvador Butí

Pujada al Monteixo, 2905 m.

Dia: 9 de juny de 1996.

Participants: Nati Salvadó, Miquel Bernadó i Salvador Butí.

Ascensió altament recomanable, i si no hi ha neu, sense cap dificultat, si no és pel desnivell molt pronunciat.

El pic de Nari des del Monteixo. Foto: Salvador Butí

Descansant i meditant al cim. Al fons, la Pica d'Estats. Foto: Miquel Bernadó

APUNTS DEL CURSET D'ESCALADA

Un dels factors més importants d'aquest curset és l'aprenentatge bàsic en l'escalada, això comportava el coneixement, de forma pràctica i teòrica, de les diverses modalitats, tècniques, etc.

La primera classe teòrica va ser enfocada cap als nusos, on podem trobar el nus més bàsic, que és el vuit resseguit. Després ens vam iniciar en una introducció bàsica de l'escalada. El cap de setmana següent vam fer una sortida a la «FACU» per poder-nos demostrar a nosaltres mateixos i als monitors els coneixements rebuts amb les classes teòriques. Les parts més importants de la sortida a la FACU van ser aquelles que els monitors ens van voler ensenyar:

- escalar
- l'aprenentatge d'una reunió
- rappelar

La segona classe teòrica va ser encaminada en l'ensenyança de la resta de nusos del dossier que va ser donat a cada cursetista. Els monitors van començar a fer-nos preguntes de l'anterior classe teòrica, ja que tots els fonaments que ens ensenyaren eren bàsics. En aquesta classe es va voler explicar el tipus de terreny que ens podríem trobar a la nova excursió.

La sortida, aquesta vegada, va ser a Montserrat, que malauradament va ser trencada per causes de la pluja, que ens va fer tornar a Vilanova. Quan vam arribar ens vam dirigir al rocódrom de l'antic pavelló.

Aquesta és l'última classe teòrica del curset on els monitors ens volien ensenyar coses noves perquè comencéssim a adonar-nos de què era l'escalada. En aquesta classe teòrica ens van ensenyar: l'espit, com es recupera la corda, que és el tascó i com es progressa en una encordada de dues o tres persones.

Aquesta va ser l'última sortida del curset, que ens va portar a Vilanova de Meià. Durant dos dies vam estar escalant i practicant els nostres coneixements, ens van classificar en nivells d'escalada, uns anirien a fer vies llargues i altres vies curtes. A la nit, la gent va dormir, la majoria, fent bivac i altres en tendes.

I l'endemà va ser igual que el dia anterior, però amb la diferència que la gent que havia estat escalant vies llargues va estar fent vies curtes i els de les vies curtes van fer les llargues.

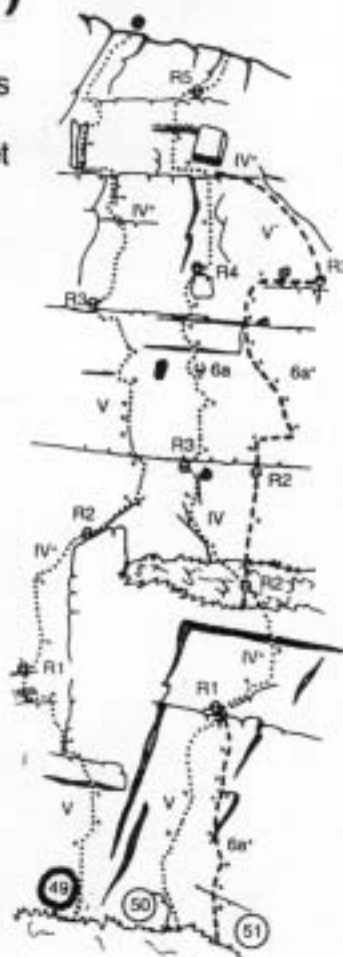
CRÍTICA

No hi ha molt per criticar en aquest curset. Per part meua, és el primer que he fet i l'he trobat força interessant, ja que tant els Monitors, als qui agraim la seva col·laboració, com pel que fa a l'organització per part del GEAM i de l'A.E. Talaia han estat excel·lents. Això vol dir que és molt important aquest tipus de curset, perquè és una forma que gent com jo es puguin enganxar en un món tan meravellós com és el de l'escalada. Dins d'aquesta crítica podria afegir la meua valoració personal felicitant els Monitors i els organitzadors per deixar-me formar part de la seva entitat i felicitant-los també per la tasca que estan portant a terme any rere any per poder ensenyar l'escalada a tot tipus de gent.

Robert Masana García

VILANOVA DE MEIA ROCA DELS ARCS Via Necronomicon (49) (140 m V)

Una de les vies
realitzades
durant el curset

Procedència gràfic:
"Escalades en
Vilanova de Meià"

MUNTANYES I ESTELS

Hi ha indolència en mirar el cel. Pot haver influït el desinterès, en el període adient, en donar a conèixer de forma recreativa, simplement una introducció bàsica de la volta celest. A ple dia, la lluminositat —en aquest cas mediterrània— ens fa anar aclaparats pel sol. A la nit, els focus que enllumenen la ciutat, el medi no sempre tan límpid com voldríem, distorsionen el camp visual. L'existència de sorolls més o menys tangibles contribueixen en part a distreure l'observació.

A muntanya, el panorama té un caire ben oposat. Transparència en l'ambient, silenci absolut —si més no absència dels sorolls provocats per l'activitat humana— a voltes, amanyagat per l'esgarip d'una au nocturna o l'udol del ca d'un mas proper. Sempre pot ser el moment oportú per examinar el firmament. A l'hivern, però, i en zones d'altitud, les baixes temperatures poden restringir el fer una perllongada estada a cel obert. Cal aprofitar els mesos bonancencs, una avinentesa si agrada o interessa el voler «perdre's» en l'exploració visual. Cada «perdre el temps» pot constituir-se en una sessió especial.

Una d'aquestes percepcions em ve a la ment, pel lloc, i els episodis en l'avenir de l'excursió. Després d'una llarga travessada pel Pirineu aragonès, férem cap quasi a la capçalera de la vall de l'Ara. A banda i banda feréstegues barrancades donaven accés a alterosos cims, un dels quals intentàvem aconseguir. Aquella jornada d'aproximació no havia estat —diguem-ne— gaire moguda. Vam assentar el campament per estar-hi uns quants dies i s'havia procurat arribar a l'indret amb una raonable quantitat de proveïments. Tot plegat per allò de «si el temps s'embolica» poder persistir cert temps i no

haver de fer cua enrere a la primera vel·leïtat atmosfèrica que es presentés. Previsió que va resultar ben encertada; en quatre anys anava la tercera temptativa!

En acabar el sopar, un poc més gustós de l'usual per aquells verals —també hi haurien hores d'exhaustió—, el reduït grup d'amics talaiencs que integràvem l'excursió, sis components, ens relaxàrem vora les tendes, ara atiant el focuet, bé comentant les peculiaritats de la contrada en la qual no havíem estat mai, arreplegant el parament i retardant la neteja per a l'endemà.

A més de dos mil metres d'altitud, per aquell paratge el bosc de pins era una tirada més avall, i només algun rodal feia d'avantguarda a la host boscana. La fosca era «compacta», absenta de clarors de lluna fora de l'estèril fulgor que deuen emetre els estels. Ben just es clitxaven, imprecisos, els pronunciats estreps del muntanyam que volíem assolir. El riu, no massa cabalós en aquella cota, s'esmunyia amb ronc fressejar pel desnivell i l'oposició de les rocalloses llenques. Una cantarella estimulante, agraïnt els sentits la seva veu renovada.

Si la vetlla és agradable, i el cansament no excessiu, hi ha una dosi de nyerra, i es va romancejant, demorant el ficar-se dins el xopluc per jeure. Tot plegat la resulta d'una sincronia; un brisall d'intimitat, una temptació per ajaçar-se en la flonjor del prat o sobre el sac. Quasi una obligació per adreçar la mirada vertical envers l'infinit. No hi havia res que fos diferent a qualsevol nit exempta d'un singular fenomen estelar. Aquell servir sense presses potser es va perllongar més del compte a causa de la dis-

tesa postura, l'immèrgiment inadvertit en la quietud del paisatge; el deslliure de la quotidianitat apressada, l'abandó a reflexions que no tenim suficiència en discernir. Hom no posseeix coneixements d'astronomia. Amb prou feina per identificar unes constel·lacions i els més coneguts estels que les formen. La massa enterbolida, lletosa, que congria el Camí de Sant Jaume, nucli galàctic d'espirals des d'on —en un extrem— fem via en el seguici estelar. Quina quantitat de puntets birbillejant! Uns aparentment distribuïts com a primera línia per la seva magnitud; d'altres a un segon terme, i la gran majoria escodrinyats en la fredosa perspectiva de l'ignot profund. Des d'aquell lloc d'observació, això era només entreguardant el tatxonat àmbit de la vall. Comparativament visible, una fotesa a ull nu de l'esfera celest.

Sempre hi ha el subtil formigueig esperonant el saber si estem sols en aquesta vastitud. La fantasia no costa gaire d'enlairar-se bé cercant indicis entenedors a la nostra comprensió limitada. Tanta magnificència còsmica, qui sap si compartida, disposada en algun instant de la Creació!

Si en figurança, i capgirant la perspectiva, un extern forà donés una ullada sense més objectiu que la d'una casual i distreta curiositat vers l'astre que ens dona vida —el Sol— com un dels innombrables puntets ardents del firmament, d'igual manera seria vist i admirat. Un estel, però, que el circumda en la negror del buit, i entre altres cossos, un desapercbut —per la seva petitesa— globus blau anomenat Terra. Globus en el qual habita i excel·leix dels altres pobladors un gènere transcendent aparegut en èpoques no molt llunyanes en la vida

del planeta; sorprenentment contradictori, socialment dissemblant, acusadament bel·licós; angolat, turmentat, i esperançat; provadament creador, conreador de la mort o de la vida; altrament amarat de tendresa i magnànims sacrificis; capaç de malmetre el seu medi i el dels altres; tràgic, i feliç, ensenderat en la increïble gesta de l'aventura humana.

Vet aquí que suspès amb l'aguait de tanta meravella, em distraigué l'abstracció en veure que un d'aquells puntets celestes es movia

amb relativa rapidesa com si fes una essa imperceptible. No es tractava d'una aeronau. El llumet que es desplaçava era un satèl·lit artificial enginyat per l'home que orbitava la Terra; encara no havien passat quatre anys que ho havia fet el primer. L'enginy va tallar de sobte les vagueries i l'observació s'acabà. La frescor de les nits pirinèiques començava a fer-se sentir, i fou l'hora d'abandonar el prat i entrar a dins la tenda. L'endemà havíem d'efectuar el gratuït exercici de pujar muntanyes, origen que incitava a retrobar-nos amb el seu primigeni marc.

És tangible que als excursionistes-muntanyencs ens atreu fortament el món de les muntanyes i per extensió la de tots els espais naturals. Deu haver-hi moltes maneres, i estaria bé que sovint féssim l'acció d'escoltar el pols de la natura. Un batec que anuncia el malbaratament de molts cabals naturals; alteracions desafortunades del paisatge. Paisatge que deixa de ser-ho en desaparèixer el sentit estètic que el distingia i un bon indici en són el litoral i altres zones ofrenades en l'afer d'un mal configurat progrés.

Aquest clímax progressiu ofereix i fa veure als estadants esporàdics, sovint de cap de setmana, que s'instal·len en terrenys que abans pertanyien a l'assentament rural que seran els posseïdors evidents d'un harmoniós espai natural. Si hi ha intuïció per veure-ho es captarà, però, que el tros ideal del paisatge adquirit ja no existeix com a tal a causa de les promocions constructives i d'altres detriments afegits. És una de les servituds de l'actual època tot i que pugui haver-hi alguna forma, si és busqués, per guardar l'equilibri.

Tothom té el dret de descobrir l'atractiu —i gaudir-ne— que es desprèn de la natura, malgrat que a voltes sigui en desacord pels atrets urbans. Mai com ara hi havia hagut tants mitjans per fruir-ne. I, tampoc com avui, tants possibles per desfigurar, contaminar o malmetre qualsevol racó de món. Càrrega de responsabilitat que hauria d'anar repartida segons el grau decisiu en l'actuació i estament que calgui; funció no gens fàcil de simplificar quan intervenen factors com poden ser el desenvolupament econòmic o senzillament, en molts indrets, la pugna per la subsistència. Allò que sí que és a l'abast de tothom és el voler prendre consciència en l'actitud davant l'envolt més immediat. Càrrega compromesa que va a compte de tots els preeminents éssers, usufructuaris, estadants temporers que, amb diferent condició de compromís, naveguem a través de l'espai interestel·lar en el prodigiós vaixell que anomenem Terra.

Acampada a la vall de l'Ara (1961). Dibuix: Antoni Ordovàs

Antoni Ordovàs

ALGUNES PLANTES TÒXIQUES PROPERES

Al llarg dels anys hem anat parlant dins la nostra REVISTA de diversos aspectes de la Botànica: algues, bolets, plantes..., però mai havíem comentat les plantes tòxiques que ens poden afectar directament. No pretenem fer-ne un catàleg exhaustiu, sinó que comentarem les més conegudes. Per exemple, l'heura (**Hedera helix**) és una planta molt comuna, enfiladissa, té unes petites arrels amb les quals s'arrapa als troncs dels arbres i a les parets. És característic d'aquesta espècie el tipus de fulles, les rames florides les tenen ovalades i acabades en punxa, en canvi les tiges enfiladisses que no tenen flors tenen les fulles palmatipartides amb un lòbul terminal més gran que els altres. Hem de tenir cura amb els fruits, una baia negra tòxica del tamany d'un pèsol que conté hederina d'efectes vomitius i diarreics.

La carbassina (**Bryonia cretica** subs. **dioica**), planta distribuïda per tot Europa, pròpia de les bardisses i els marges dels camins. Com l'espècie anterior, té un fruit de la grandària d'un pèsol, vermell quan és madur. És tòxica tota la planta, principalment els fruits i l'arrel. És un irritant de la pell i amb la ingestió aproximada d'uns quinze fruits pot morir un nen a causa d'una paràlisi respiratòria. La cicuta (**Conium maculatum**), herba molt alta, que pot arribar a dos metres d'alçada. Té una tija fistulosa, buida per dintre, característica de totes les espècies que pertanyen a la família de les umbel·líferes i amb taques de color porpra, principalment a la base d'aquesta, que la diferencia d'altres plantes. Tota la planta és tòxica, prin-

cipalment les llavors, que tenen una substància anomenada conicina. Els efectes d'aquesta toxina es manifesten principalment al nivell del sistema nerviós provocant una paràlisi muscular progressiva de tipus ascendent que acaba finalment amb la mort del pacient. Sòcrates va ser emmetzinat amb cicuta pels atenesos.

El baladre (**Nerium oleander**) és un arbust molt conegut que sovint es troba plantat als jardins i als parcs públics. Té unes fulles molt allargades i les flors poden ser blanques, rosades o vermelles. Aquest arbust conté a les tiges, fulles i flors una toxina anomenada oleandrina que provoca ràpidament convulsions seguides d'una asfíxia mortal. Hi ha bastants casos coneguts de mortalitat deguda al baladre. Es coneix el cas d'uns soldats francesos que, a Grècia, durant la guerra del 1914, van morir per menjar carn rostida amb fusta de baladre. També durant la guerra d'Argèlia es contaminaven els pous d'aigua amb aquesta planta. En Josep Blanes em comentava que quan ell era regidor, un dels jardiniers li va explicar que un camell que formava part de les atraccions d'un circ va morir per haver menjat fulles de baladre.

El ricí (**Ricinus communis**), igual que l'anterior també és un arbust que pot arribar a quatre metres d'alçada. En climes càlids esdevé un arbre veritable, en canvi, quan es cultiva en indrets freds es mor cada any. Les seves fulles són amples i palmades i les flors neixen a l'axil·la de les fulles. El fruit d'aquesta planta conté tres llavors grosses i lluent de més

d'un centímetre de llargada que són tòxiques. Aquestes contenen una substància molt perillosa amb poder coagulant de la sang. Es calcula que de dues a deu llavors poden provocar la mort a una persona. D'aquestes llavors s'extreu l'oli de ricí, utilitzat com un laxant suau; l'oli no és tòxic, el que és tòxic és la polpa de la llavor.

El roldor (**Coriaria myrtifolia**) és un arbust de fulles oposades amb tres nervis principals molt marcats. El seu fruit de color negre és metzinós. La seva ingestió pot produir grans intoxicacions i fins i tot la mort. Aquests se solen confondre amb les móres. Cal, doncs, anar en compte en menjar de forma indiscriminada alguns fruits i en provar algunes fulles i arrels de determinades plantes.

Maria Carme Barceló

Baladre (*Nerium oleander*).
Foto Arxiu Josep Blanes

GR-1: d'oest a est, cercant l'orient DEL MONTSEC AL GOLF DE ROSES COLL DEL BOIX - CASTELL D'ODÈN

7ª Etapa: Coll del Boix - Cordes - Coll de Veça - Marcús - L'Estany - El Call d'Odèn - Castell d'Odèn; 3 hores i mitja aprox.; 70 participants; 28 d'abril de 1996.

Com ja és habitual en aquestes últimes sortides, en dirigir-nos a la plaça de l'Estació ens creuàrem amb moltes persones que encara gaudien de la nit vilanovina. I és que, o nosaltres ens llevem massa aviat o ells retiren massa tard; probablement la mi-

llor opció és *empalmatal* com feia a la seva bona època el nostre amic i consoci Jaume.

A la plaça ja ens esperaven els dos autocars que no s'ompliren ni de bon tros. De ben segur que la inestabilitat del temps i el perfil un xic escairat de l'etapa contribuïren a reduir la participació notablement: érem només 70 caminaires. Quan passaven els cinc minuts de rigor de l'hora de sortida (6 am) els autocars es posaren en moviment però no aconsegu-

ren sortir de la plaça: els crits d'algué que ens perseguia desesperadament els feren aturar. Qui era? No cal ni plantejar la pregunta, és massa fàcil! Era, efectivament l'Oriol. Està clar que a aquest noi li agraden els esports de risc amb emocions fortes perquè això d'encaçar autocars a les sis del matí és gairebé comparable a un raid de caça major per les estepes kenianes.

Amb l'Oriol a bord reemprenguerem la marxa fent l'itine-

Panoràmica de Cordes en un moment que s'aclaria la boira. Foto: Jordi Martí

rari habitual: parada a Canyelles, peatge de Martorell, a Breda recollirem el Sr. Trullas, Manresa i cap al coll de Jou. Les previsions de mullena s'anaren materialitzant i mica en mica el temps empitjorà; en arribar a Cambrils, una mica més tard de l'hora prevista, ja plovia amb una certa intensitat.

Després de desembarcar ens encabírem, amb certes dificultats, en el bar de ca l'Agustí, que com sabeu és un parent llunyà per part de nom del signant d'aquest escrit. Allí cadascú pogué esmorzar segons el subministrament del seu sarró; alguns però, tot desmarcant-se d'aquesta servitud aconseguiren unes bones torrades fetes en el foc a terra del local i no només això, gràcies a les bones gestions amb la mestressa també aconseguiren un immillorable acompanyament per al pobre pa socarrimat.

Amb el pap ple i amb el gust del cafè a la boca tornarem a embarcar-nos per tal de fer el curt trajecte fins al coll del Boix, situat per damunt del poble en direcció a la vall del Segre. Arribats al coll el plugim s'havia estroncat (momentàniament) i algú comentà que potser encara escamparia (sempre n'hi ha d'optimistes!). La veritat és que les boires no ens deixaven veure més enllà del nas. Malgrat aquestes clares evidències de mullena ens posàrem en marxa sota la tutela espiritual d'en Jordi Pasques, d'Oliana, gràcies a les notes del qual poguérem preparar sense gaires dificultats aquesta etapa. D'entrada seguirem una pista que s'enfilava pel vessant sud dels contraforts occidentals de la serra d'Odèn oferint-nos unes magnífiques *panoràmiques virtuals* sobre la vall de la ribera Salada. En mitja hora arribàrem a l'indret anomenat Cordes; unes espectaculars esplugues amb un

petit corral amb carro i tot al seu peu. La seva visió fou intermitent, segons s'aixequés o no la cortina de boira.

Tot seguit abandonàrem la pista per fer una drecera i així apropar-nos al coll de Veça. Abans d'arribar al coll, on hi havia un petit embassament, el plugim va tornar a començar i motivà l'aparició de paraigües, capalines i d'altres estris impermeables que pràcticament ja no s'amagaren en tot el recorregut. Davant d'aquest ximxim alguns marxaires optaren per

una sàvia retirada i retornaren al poble desfent el camí. Els més inconscients seguirem endavant! Aquesta gosadia fou recompensada perquè, malgrat no veure més enllà del nas, sí que poguérem admirar totes les tipologies d'unes singulars construccions anomenades les *trumferes*, que segons sembla serveixen per a guardar les patates de planter. Continuàrem pel vessant nord de la serra amb una *magnífica visió* del Pirineu nevad, des del Cadí fins al Montsec de Pallars. Després de travessar un altiplà i apropar-nos

Reflectint-se en el petit embassament, el grup espera la resta mentre la pluja i la boira refermen.
Foto: Carles González

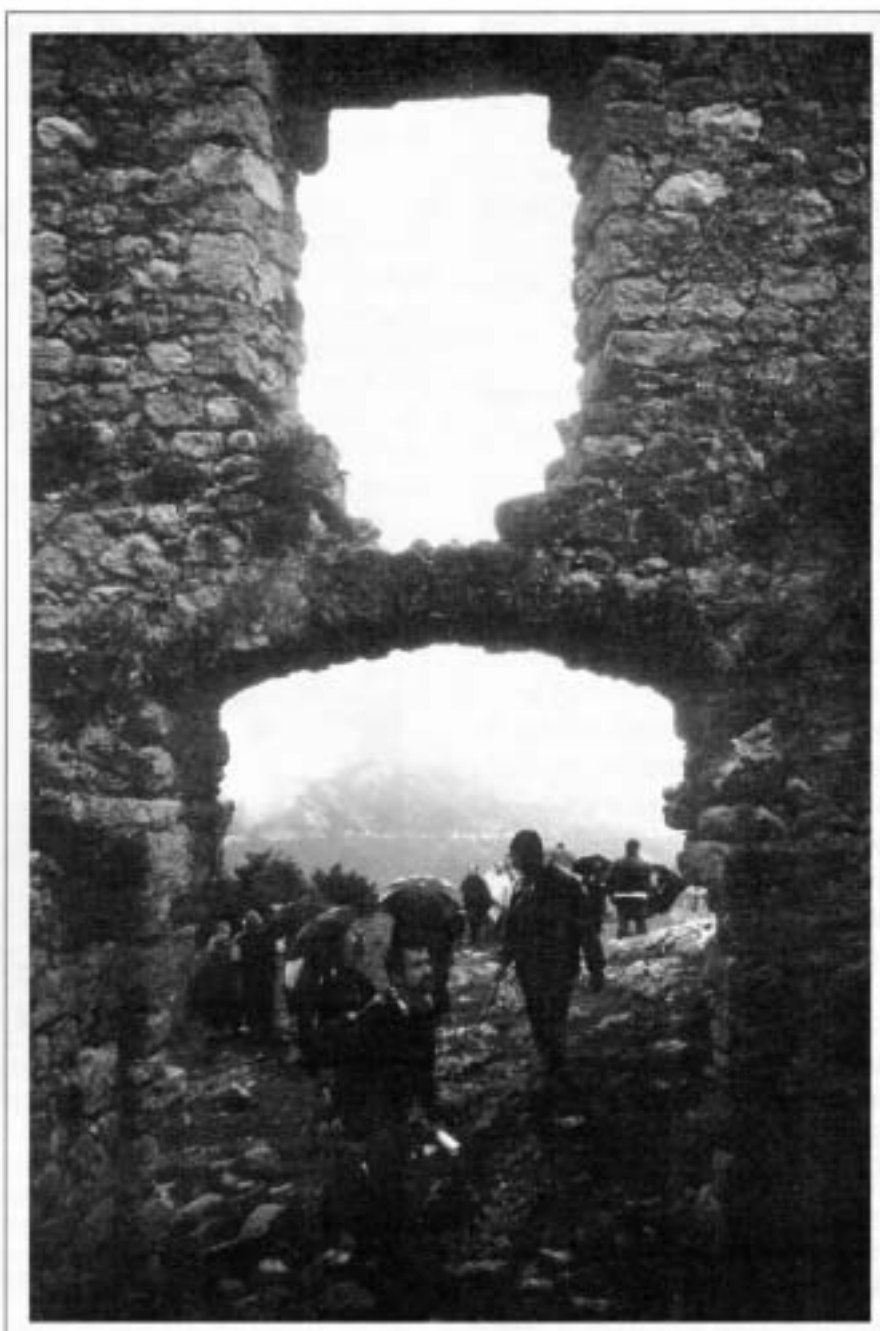
El reagrupament al petit llac al coll de Veça presidit per la boira i el plugim. Foto: Jordi Martí

als corrals de Marcús arribàrem, al cap d'unes dues hores de camí, a l'Estany situat gairebé a 1.800 m d'altitud prop del coll del mateix nom. Des d'aquest coll, una petita queixalada en la paret de la serra d'Odèn, vàrem gaudir d'una *espectacular panoràmica* sobre el Solsonès. Alguns, amb més bon ull, també distingiren, als nostres peus, més de cinc cents metres més avall, el castell d'Odèn on finalitzaríem l'etapa.

Després d'un breu descans iniciàrem el llarg descens vers al castell d'Odèn; la baixada es realitzà sense cap dificultat i en una mitja hora vàrem arribar al Call d'Odèn, una gran masia que actualment s'està rehabilitant per dedicar-la a turisme rural. Una mica més i ja érem a l'Estudi, una petita edificació al peu de la carretera de coll de Jou a Cambrils, on més tard ens vindrien a recollir els autocars. Abans de finalitzar l'etapa, i tal com estava previst, calia visitar el castell d'Odèn; hi vàrem pujar per un bucòlic camí de sòl herbós i vorejat de boix. En arribar-hi, les boires escamparen una mica i ens permeteren veure les impressionants parets meridionals de la serra d'Odèn.

Després de visitar les ruïnes del castell i l'ermita de Santa Cecília d'Odèn retornàrem a l'Estudi per tal d'esperar els autocars. A les dues en punt apareixien els autocars que ens retornaren a ca l'Agustí. Allí, els de sempre i alguns més que també havien encarregat taula vàrem dinar d'allò més bé compartint menjador amb una nombrosa *feita de cosins*; els altres, mentrestant, s'ho miraven des de fora. Abans de marxar tinguérem una petita demostració de pluja intensa; alguns, en veure allò, deien que pel matí havia fet bon temps! i és que, com deia el savi, tot és molt relatiu. La tornada com sempre: llarga i avorrida.

Agustí Poch

Capallines i paraigües envaint les ruïnes del castell d'Odèn. Foto: Carles González

Una foto clara i neta del castell d'Odèn, perquè el recordeu sense pluja ni boira. Foto: Manel Vidal

GR-1: d'oest a est, cercant l'orient DEL MONTSEC AL GOLF DE ROSES PORT DE COMTE - MONTNOU-ODÈN

8a etapa: Pistes d'esquí del Port de Comte-Montnou-Odèn; 6 h aproximadament; 62 participants; 16 de juny de 1996

Havia estat anunciada en un principi per al dia 19 de maig, però les condicions meteorològiques adverses havien impedit anar-la a preparar com calia, ja que com sabeu tot aquest tram que estem seguint darrerament no està encara definit i cal que uns «experts» vagin abans a mirar-se'l bé i a prendre'n nota. Com que el mal temps no els ho va permetre hagueren d'ajornar la sortida doncs per al mes següent, i així ens tinguem el 16 de juny decidits a emprendre la dura prova. I és que ens ho van pintar d'allò tan dur que alguns senderistes deixaren de venir. N'hi ha d'exagerats, eh? Val a dir que el recorregut era llarg, però valia ben bé la pena fer l'esforç. Va ser una d'aquelles sortides que trobàvem a faltar feia temps, com les primeres del GR, quan érem joves...

Sortíem a les 6 de matí de la plaça de l'estació i no paràvem fins arribar a l'estació d'esquí del Port de Comte, a 1.740 m. Cal dir que aquest recorregut, si l'haguéssim seguit normalment, s'hauria iniciat a Odèn, on havia acabat la darrera etapa, però com que quan van anar a preparar-la van veure que d'un bon començament s'havia de superar un desnivell de gairebé 1.000 metres de pujada, els «experts» decidiren fer la ruta a l'inrevés, que sempre és d'agrarir,

i així és com vam iniciar el recorregut començant per allò que havia de ser el final.

Aproximadament a 1/4 de

10 del matí i sota d'un cel embrogat però amb força calor, iniciem el pendent amunt per la pista d'esquí fins arribar al final dels remuntadors (per què no funcionaven

Tota la tropa a punt de començar l'etapa, davant l'estació d'esquí del Port de Comte. Foto: B. Forgas

Del Cap d'Urdiets, entlem la carena cap al Puig de les Moreres. Foto: B. Forgas

Gairebé tot el grup dalt del Puig de les Moreres, presidits per la gran pantalla. Foto: B. Forgas

aquell dia, es preguntava més d'un...?) i encara continuàvem pujant fins arribar a dalt del **Cap d'Urdiets, a 2.138 m**, on paràriem a esmorzar. No era un dels dies més clars de l'any, ni de bon tros, però la vista era realment imposant. Qui coneix el Port de Comte sap ben bé que és un mirador privilegiat del nostre país.

Reposats de la sobtada pujada, amb l'estómac agraït, continuàvem la ruta gaudint ara de la bona vista mentre anàvem carenejant, camí del Puig de les Moreres. En un collet, tot fent vistes cap a Sant Llorenç de Morunys, descobrim un grup d'isards que salten com si res per aquells vessants dretíssims. Un ramat d'ovelles precedeix el nostre (grup) de caminaires camí del Puig. I tot xino-xano arribem doncs al **Puig de les Moreres, a 2.213 m**, punt culminant de la zona i cota més alta de la nostra excursió. Dalt del cim hi ha una pantalla de reflexió d'ones i un piló de vèrtex geodèsic. Una breu estona de parada i reagrupament, la foto de rigor, i avall, que el temps sembla que s'embolica per moments.

Ara ens ve una agradable baixadeta per pista, primer per la

carena i després entre el bosc. Al final d'aquesta baixada arribem al **Portell de l'Ós (2.090 m)**, i d'aquí, després de creuar un turonet amb una senyera (segons ens diuen els qui hi han passat, aquesta és itinerant!), fem cap a la poca estona a l'indret anomenat les **Bòfies del Port de Comte**. La primera que trobem és la més espectacular i alguns hi baixen, moment que aprofitem per fer-los una fotografia.

Passem pel costat d'un altre enfonsament d'aquests, en forma d'embut, per on s'escola l'aigua de la neu acumulada, i tot carenejant arribem aviat al **coll de Tancalaporta (2.117 m)**, important pas entre les diferents zones de la muntanya. D'aquí estant

veiem algun grup de marxadors que baixen, suposem, del Pedró dels Quatre Batlles, tot seguint una Caminada Popular que havíem vist anunciada.

I del Coll de Tancalaporta arribem una mitja hora després al **Pas del Llop (2.150 m)**, bonic lloc entre prats i bosc que ens permetrà canviar de vessant i anar cap a Montnou, al terme d'Odèn. Aquí hi fem un reagrupament i mengem quatre animalades mentre ens comencem a mentalitzar per la baixada que ens espera i que ens han pintat «terrorífica». Hi havia qui volia fins i tot portar cordes...

Val a dir que fou un xic delicada, entre troncs, pedra, tartera i herba, i dreta Déu n'hi do! Feina hi hagué per a alguns, sort que n'hi ha que sempre tenen una mà a punt per ajudar.

Entre conyes i alegries i esquivant alguna pedra que tot d'una

Uns s'ho miren i altres hi baixen. Som davant la primera Bòfia. Foto: B. Forgas

et queia al damunt acompanyada d'un gran crit d'alerta, tots férem cap sense incidents al final de la baixada, en un prat que convidava al repòs ni que fos per uns instants.

Aquest prat era a l'inici d'una pista que ja no deixàrem fins al final del recorregut, en una constant davallada superant dels 1980 m on s'iniciava fins als 1.220 m on s'acabaria. Una pista agradable d'allò més, entre el bosc, carregat de flors, amb tots els colors i les olors del món. Una delícia.

En un revolt molt marcat del camí ens queda un mirador amb una bonica perspectiva de les **cases del Montnou** i de les pistes que es varen seguir en l'anterior recorregut de GR, des de l'Estany a Odèn. Més endavant, en un indret acollidor al costat de la pista, entre ombra i grans prats, fem una parada per dinar.

I ja refets del tot, amb el camí que ens ve de cara avall, continuem la caminada tot fent-la petar amb uns i altres. Passem pel **coll de la Mata (1.700 m)**, cal Ton Riu (1.460 m), una de les cases del conjunt de Montnou, i ja, molt avall, la pista esdevé asfaltada. Creuem el torrent principal i veiem a la dreta de la carretera unes surgències d'aigua, ben abundoses, fins que arribem al final de l'itinerari, prop d'unes naus industrials al costat del **barranc del Cubil**, a la carretera de Coll de Jou a Cambrils del Solsonès, quan són aproximadament 3/4 de 5 de la tarda, tot adonant-nos que ens hem ajustat moltíssim a l'horari previst.

Alguns moments delicats a l'inici de l'espectacular baixada després del Pas del Llop. Foto: B. Forgas

Una interessant perspectiva de les cases de Montnou i el terme d'Odèn. Foto: Jordi Martí

Ens sentim com vaillets amb sabates noves. Quina sortida, noi, això sí que és un GR, totes haurien de ser així, hem tornat als orígens...! Tot eren comentaris d'elogi. I és que en el fons som uns masoques, ens agrada patir a la muntanya, què hi farem! Que Déu

ens ho conservi però potser que no ens ho augmenti massa, oi?

Ara a descansar i fins a la propera, passades les llargues vacances d'estiu, gerreísticament parlant, és clar.

Blanca

I RECORDEU:

9a Caminada Popular de la Vall de Gósol

21 de juliol de 1996

NOTÍCIES I COMENTARIS

OLIVERA MÉS QUE CENTENÀRIA

La vam fotografiar el passat mes de desembre i està situada entre el mas Sardet i la masia d'en Cabanyes. Ara diuen que està en perill pel pas de camions pesats que transiten per aquest camí —actualment encimentat— que de Vilanova porta a les esmentades masies, per anar a parar en una zona d'obres de més amunt, vora l'abocador municipal clausurat. En aquests moments l'olivera té grosses branques trencades i fa pena de veure.

Podem assegurar que és més que centenària. En un document de l'any 1725 es llegeix: «pessa de terra campa anomenada la Masia den Safons (ara mas Sardet), casa habitada per Safons» i al costat mateix: «pessa de terra de **oliveras anomenada lo torrent**», arbres que no són altres que els que hi ha al peu del camí, en el que encara en diem **torrent de les Oliveres**.

Així és que aquestes oliveres tenen més de dos-cents setanta anys i ara se li acaba la vida a una d'elles per la incivilitat humana.

AL MAS BARGALLÓ D'OLIVELLA LI CANVIEN EL NOM SENSE DEMANAR PERMÍS

Dies enrere la redactora del Diari descrivia molt bé els itineraris de natura comarcals. Un d'ells és la ruta de l'embassament del Foix, que torna pel puig de Tiula, travessant Cubelles i venint pel camí vell fins a Vilanova. L'altre és el que surt i acaba a Olivella, donant el tomb pel parc natural del Garraf. Tot perfecte, però en tornar a Olivella passa per «can Liona» i «can Margalló», quan mai ha estat així, sinó simplement **Liona**,

Olivera centenària de la masia d'en Cabanyes (desembre 95). Foto: V. Carbonell

nom de lloc, no de persona, i **mas Bargalló**, nom que ja apareix l'any 1334 i que té una llarguíssima història fins al present —també la té **Liona** o **Aliona**—, sense haver canviat de nom en més de sis segles. Estem conformes que persones alienes a la nostra comarca ens parlin del «margalló» quan els garrafencs en diem **bargalló**, però d'aquesta diversitat en el llenguatge parlat a canviar el nom d'una casa hi ha molt a discutir. S'hauria de ser més respectuós amb la toponímia, sobretot quan l'error procedeix d'una publicació pràcticament municipal titulada «Olivella, per viure la natura». En aquest lloc saben prou bé els noms correctes i no han fet res per esmenar-ho.

VALLFORMOSA DE CASTELLET

Amb el nom de Vallformosa coneixem un antic lloc del municipi de Vilobí, més amunt de Vilafranca. És un indret que es documenta l'any 977 i avui és molt conegut per unes caves de prestigi. En poques paraules, és un lloc de llarga història.

Desconeixíem, però, l'existència d'una altra Vallformosa, i a més, molt propera a nosaltres. La casualitat ens va facilitar la consulta d'un capbreu de la rodalia de Vilafranca, datat de l'any 1425. Lògicament, esperàvem trobar noms ja coneguts avui dia. I així va ser. Però entre la munió de topònims inventariats en va aparèixer un de curiós: **mas d'en Soriguera de Vallformosa de Castellet**. No és altre que l'actual **Xoriguera**, propera al pantà de Foix, la qual ja teníem documentada com antropònim des del 1303, quan era de Raimon Soriguera. I segons sembla, la masia portava el nom de lloc de Vallformosa, amb l'afegit de Castellet per diferenciar-la de la de Vilobí.

Què volia dir aquesta singular denominació? Costa d'imaginar el paisatge de fa més de cinc-cents cinquanta anys, sense el pantà, amb aigua permanent a la llera del riu, diversitat de vegetació i boscúria al llarg de la fondalada, segurament idíl·lica i pastorívola. Devia ser això, una vall «formosa», totalment diferent del que veiem ara entre Rocacrespa i Castellet. Ha canviat el paisatge i s'ha perdut el nom. És

NOTÍCIES I COMENTARIS

un fet molt generalitzat arreu i per això mateix intranscendent. No deixa de ser interessant.

¿EXISTIA UNA CUBELLES A BARCELONA?

Dies enrere comentàvem la troballa d'un document de l'any 893 que duia el nom de Cubelles, fet que representava que aquest lloc tingués més de mil cent anys.

Algunes veus diuen que aquesta Cubelles tan antiga no era la nostra, sinó un lloc avui desaparegut i que era proper a Montjuïc, indret que relacionem amb un altre document també qüestionat fa temps i que porta la data de l'any 973. Aquest document està relacionat amb jueus catalans i és el paper més antic que es té amb caràcters hebreus, indicant-se la presència d'una colònia israelita allunyada de Barcelona, més enllà del castell de la Geltrú, sobre el camí de Tarragona i propera a la frontera del territori aleshores dominat encara pels sarraïns. El document parla d'una venda de terra en el terme de

Cubelles per part de Judà anomenat Vives, citant altres jueus que posseïen terres veïnes (ROVIRA I VIRGILI, «Història de Catalunya», IV, 254, citant a SCHWAB i MIRET i SANS, 1915).

Aquest document de l'any 973 podria considerar-se la data més antiga que es tenia a Cubelles, però altres diuen que cal situar-la vers Montjuïc (muntanya dels jueus), el mateix que es diu ara pel que fa al nou document del 893. De fet, tot són hipòtesis sense cap prova que assegurí una o altra opinió. Caldrà esperar una altra ocasió que confirmi una de les dues Cubelles, la nostra o la inexistent.

TROBALLE DE RESTES IBÈRIQUES I ROMANES

Ho hem llegit en els periòdics i ho hem comprovat parcialment. El pas de l'autopista per damunt de Vilanova ha obligat a la remoció dels camps i això ha fet que apareguessin marges ibèrics en diversos indrets. La primera descoberta s'esdevingué en el **fondo d'en Roig** de Cunit, on van

trobar un poblat ibèric semblant al d'Adarró, molt ben conservat, comptant-se quinze habitacions, tres sitges, un molí i ceràmica de diferents tipus. Es demanava desviar l'autopista, però finalment, tot ben inventariat, quedarà dessota la calçada.

Seguidament es va treballar en terres de **can Massalleres** de Ribes, on van aparèixer quatre parets que es creu que eren construccions agrícoles d'un habitatge proper. Se n'ha recollit ceràmica ibèrica. El lloc no és lluny d'un jaciment molt important excavat els anys cinquanta, que aleshores aportà després, molins i ceràmica grega, púnica, ibèrica i romana.

El tercer lloc descobert fou a tocar el **corral d'en Guardiola**, junt a les pedreres del Griffi, entre el fondo del Padreuell i el fondo d'en Guardiola o de les Oliveres. Han aparegut sis habitacions ibèriques, un molí i ceràmica diversa, datada dels segles III i II aC. També es trobà un petit forn de cuinar. Des del jaciment es contempla tota la plana de Vilanova. El corral d'en Guardiola ja existia l'any 1552 i abans d'explotar-se la pedrera encara conservava les voltes característiques d'aquestes edificacions.

L'excavació més positiva ha estat la de **la Solana** de Cubelles, amb troballes romanes d'un habitat del Baix Imperi (segles IV i V dC), on hi havia una tomba de il·lotes, deu sitges, tres dipòsits i un forn de ceràmica, tot plegat no lluny d'una necròpolis tardo-romana descoberta l'any 1961, on foren comptabilitzades vint-i-tres sepultures, segurament relacionades amb la vil·la romana que hi havia sota el castell de Cubelles.

Ara es deu excavar en el **Bosquet** de Ribes, prop del corral d'en Roig, en una zona on ja fa anys

Excavacions al costat del Corral d'en Guardiola. Al fons, el Montgròs. Foto: V. Carbonell

NOTÍCIES I COMENTARIS

s'hi trobà una vil·la romana que elaborava vi per exportar, lloc on s'hi va trobar ceràmica manual i tornejada, àmfores, teules, molins i sitges, del segle II aC fins al II dC. Veurem què ens diran d'aquesta nova etapa.

QUÈ HI FARAN ALS COLLS?

A la primavera de març hi havia qui denunciava l'ampliació de la urbanització dels Colls cap a Sitges. Ho havíem advertit des d'aquestes pàgines: Sitges no mourà un dit per aturar-ho, i menys ara que hi ha un govern municipal que veu amb bons ulls els interessos inversionistes dels especuladors. Des de Miralpeix estan obrint pistes a tort i a dret per enllaçar amb els Colls. Dintre de pocs anys tot el litoral d'aquesta zona estarà ple de xalets de «bona qualitat». Seran bones contribucions a cobrar pel municipi i molta gent que farà despeses a Sitges, a la vegada que donarà feina domèstica en els ports i les platges. Aquest «progrés» no hi ha qui el pari i l'autopista aviat quedarà estreta.

QUINA PUDOR! TORNA A REMENAR-SE LA QÜESTIÓ DE L'ABOCADOR DE BROSSA DEL GARRAF

Un seguit d'esdeveniments han tornat a posar en primer pla l'abocador de brossa del massís del Garraf inaugurat en 1974.

L'abocador de la Vall de Joan a Castelfelers —hi han abocat tanta merda que ja ha deixat d'ésser una vall— és tan saturat que l'Ajuntament de Gavà ha amenaçat de barrar el pas de camions de cara al proper setembre si abans la Generalitat, l'Entitat Metropolitana i l'Ajuntament de Barcelona no es posen d'acord per presentar un projecte alternatiu per a l'eliminació de la brossa per un altre sistema, o almenys deixar d'abocar-la allí i alhora restaurar de forma natural la zona afectada per l'abocador. Teòricament l'abocador del Garraf s'hauria de tancar el febrer de l'any 1997, però com que ningú no ha presentat cap pla alternatiu es corre el perill que passi com l'any 1987, en què es va firmar una pròrroga per deu anys. Tot fa témer que això es torni a repetir.

Així, els ajuntaments que envolten l'abocador, Gavà, Castelfelers o Begues estan disposats a plantar cara, amatents a veure quines decisions es prenen i alhora fan les reivindicacions per les qüestions per les quals es veuen més afectats. I si no pregunteu als veïns de Castelfelers, on sobretot les tardes d'estiu i segons d'on bufa el vent les pudors es fan irresistibles.

Aquest abocador està provocant greus atemptats ecològics, ja que, a més de no respectar la convenció internacional de massissos càrstics, ha contaminat gairebé tots els corrents d'aigua del subsol; l'exemple més clar d'aquesta con-

taminació és l'aigua pudenta del riu de la Falconera, que aboca al mar. Alguns estudis opinen que una quarta part dels gasos que produeixen l'anomenat «efecte hivernacle» sobre Barcelona són a causa dels gasos procedents d'aquest abocador. Fins i tot es van fer temptatives d'aprofitar, de forma industrial, el gas metà que allí es genera. Cal recordar que nosaltres, els de la Talaia, comptem malauradament amb la primera víctima mortal que ha produït el maleït abocador. A l'espeleòleg Xavier Claramunt li explotà un avenc ple de gas metà l'any 79, i evidentment, no van interrompre pas la descàrrega d'escombreries.

Així aquest mes de juny, la coordinadora «Salvem el Garraf» pressiona les diverses administracions perquè es tanqui l'abocador al temps en què està previst, fins i tot convocant una manifestació al Pla de Querol que malgrat tot va reunir prop de 400 persones, però que a causa de la forta pluja no varen poder fer la marxa a peu fins a l'abocador que en nom de les administracions gestiona l'empresa TIRSSA.

Esperem i desitgem que s'aturi aquest desgavell al nostre massís i que, si bé la contaminació és irreversible, almenys no s'augmenti i es minimitzi l'horrorós impacte visual del desert de l'ex-vall de Joan.

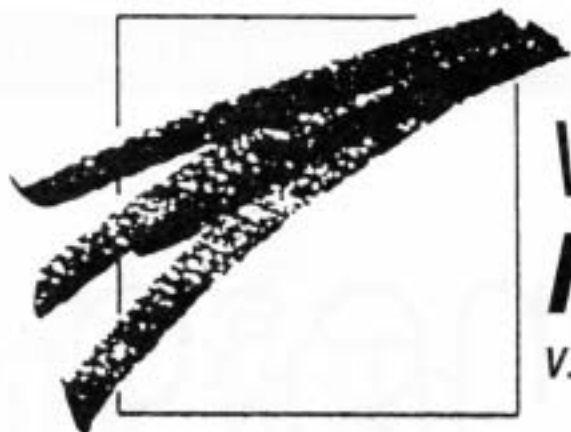
CARTES AL DIRECTOR

CLUB ESPORTIU ALONDRA?

Els responsables de la creació d'aquest club ens haurien d'explicar el perquè en la seva denominació usen mots catalans i un de castellà per donar-se a conèixer. No s'hauria de dir Aloso?

ALS ENTESOS AMB L'HORÒSCOP

L'AVUI sempre em diu que el meu planeta personal és Júpiter. En canvi, el *Diari de Vilanova* m'informa gairebé cada setmana que és Saturn. Estic desesperat buscant la veritat. Qui m'ajuda? CAPRICORN.

VIATGES **INTERGAVA**

V. INTERNACIONAL GAVA, S.A. G.C. 129

LA VOSTRA AGENCIA DE CONFIANÇA
US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES
A MES DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIO I TREN

OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'A.E.TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!

C. Almirall Colom, 6 - Tel. 8144353 - Fax 8142807 - VILANOVA I LA GELTRU

**WIDION
MARCS, S.L.**

- Enmarcatge de quadres
- Olis
- Aquarel·les
- Litografies

- Preus especials per a professionals
- Assessoria decorativa

C/ Recreo, 58 • Tel. 814 45 42 • 0880 Vilanova i la Geltrú

la lionesa

PASTISSERIA

Santa Eulàlia, 6 - Tel. 893 02 99
VILANOVA I LA GELTRÚ

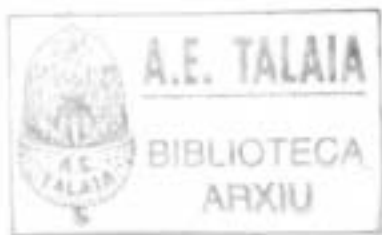
El plaer de comprar

*i ara hem obert botiga a Vilanova,
al c/ Dr. Zamenhof, 28 - Tel. 815 92 14*

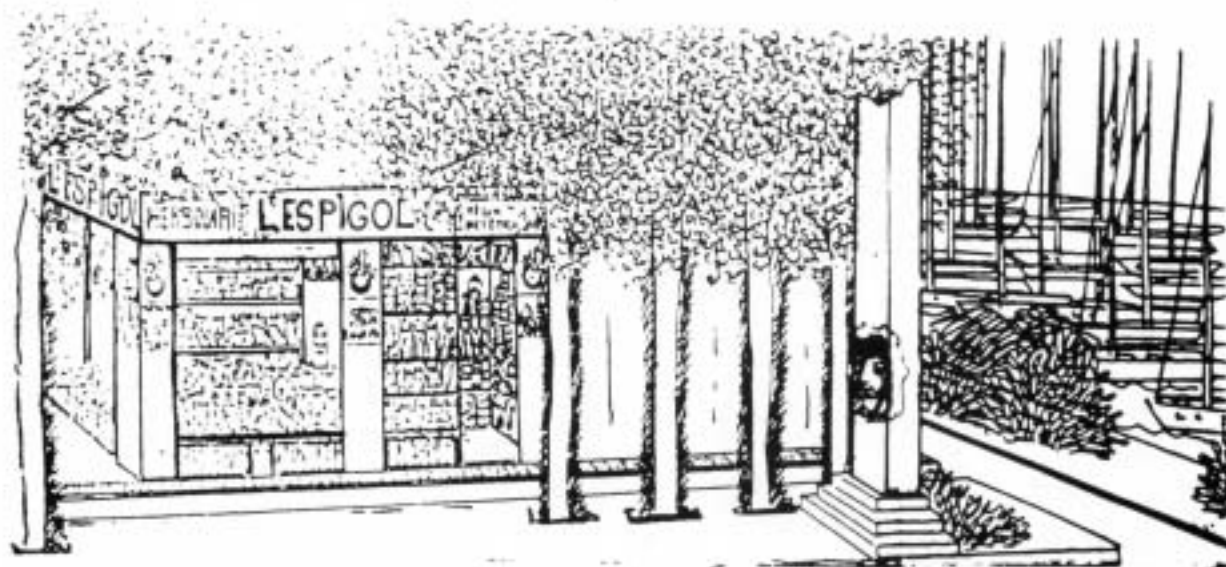
La compra fàcil

PASSEIG MARÍTIM - SEGUR DE CALAFELL

Bar Restaurant "Ca La Josefa"

AIGUA, 169 - TEL. 815 52 44
VILANOVA I LA GELTRÚ

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, Dietètica, Formatges i Especialitats

Rambla de la Pau, 103 - Tel. 815 13 11

08800 Vilanova i la Geltrú

junt a la Piscina Municipal

C/. Pelegri Ballester, 19-21
Tel. 815 62 02

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

**INTERSPORT[®]
OLARIA**

Pt. Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Tel. 8930470 - Fax 8141436

08800 Vilanova i la Geltrú

TOT PER A L'ESPORTISTA

